

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut sociologických studií

Diplomová práce

2013

Mgr. Petra Černá

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA SOCIÁLNÍCH VĚD

Institut sociologických studií

Mgr. Petra Černá

**Prevence kriminality na území
Statutárního města Kladna**

Diplomová práce

Praha 2013

Autor práce: **Mgr. Petra Černá**

Vedoucí práce: **PhDr. Martin Cejp, CSc.**

Rok obhajoby: **2013**

Bibliografický záznam

ČERNÁ, Petra. *Prevence kriminality na území Statutárního města Kladna*. Praha, 2013. 86 s. Diplomová práce (Mgr.) Univerzita Karlova, Fakulta sociálních věd, Institut sociologických studií. Katedra veřejné a sociální politiky. Vedoucí diplomové práce PhDr. Martin Cejp, CSc..

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá prevencí kriminality v České republice s detailním zaměřením na území Statutárního města Kladna. Práce je uvozena definicí pojmů spojených s kriminalitou a nástinem vazeb kriminality, kriminologie a prevence kriminality. Navazuje analýza právních norem a strategických dokumentů, cílů a priorit prevence kriminality na celostátní, krajské a regionální úrovni. Jsou popsány jednotlivé úrovně řízení prevence kriminality a je zkoumáno organizační zajištění prevence kriminality s detailním zaměřením na Magistrát města Kladna. Na municipální úrovni jsou zohledněny nastalé organizační změny, vyvolané potřebou integrace preventivních opatření v různých oblastech působení města Kladna. Nastíněn je také potenciál synergických důsledků prevence kriminality města Kladna s řešením sociálního vyloučení na našem území. S tím, že je stávající stav podroben kritice. Empirická část práce vychází z projektových záměrů prevence kriminality za léta 2009-2013. Je provedena analýza z hledisek sociálních, ekonomických a etických. Analýza projektových záměrů je zároveň vztažena k statistickým datům páchané kriminality na území města Kladna, cílovým skupinám a mínění veřejnosti. To je zpracováno ve formě průzkumu veřejného mínění, který je realizován od roku 2009 a jeho výsledky práce shrnuje.

Abstract

This diploma thesis deals with the crime prevention in the Czech Republic, particularly within the region of the Statutory town of Kladno. The introductory part includes the explanation of relevant terms related to criminality, and the criminality connections outline, criminology and crime prevention. This is followed by the analysis of legal norms, strategic documents, aims and crime prevention priorities at national and regional levels. Individual crime prevention management levels are described and staffing for crime prevention with the focus on Kladno Municipality is analysed. At municipal level the organisational changes caused by the need of preventive measures integration within the authority of Kladno are taken into consideration. The thesis also outlines the potential of synergic crime prevention impacts alongside the solution of social exclusion in the area of Kladno; current situation is reviewed. The empirical part of the thesis is based on the project plans for crime prevention in the period of 2009-2013. Social, economic and ethical aspects are analysed. The project plans analysis is also applied to statistical data on crimes committed within the area of Kladno, target groups and public opinion. This is integrated into public opinion survey, which has been conducted since 2009, and its outcomes are summarized in this thesis.

Klíčová slova

Kriminalita, kriminogenní faktory, prevence kriminality, subjekty prevence kriminality, republikový výbor pro prevenci kriminality, manažer prevence kriminality.

Keywords

Criminality, criminogenic factors, crime prevention, crime prevention subjects, national crime prevention committee, crime prevention manager.

Rozsah práce: 132 668

Prohlášení

1. Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracovala samostatně a použila jen uvedené prameny a literaturu.
2. Prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného titulu.
3. Souhlasím s tím, aby práce byla zpřístupněna pro studijní a výzkumné účely.

V Praze dne 15. 5.2013

Mgr. Petra Černá

Jméno studenta/studentky:	Mgr. Petra Černá
Název v jazyce práce:	Prevence kriminality na území Statutárního města Kladna
Název v anglickém jazyce:	Prevention of crime within the city of Kladno
Klíčová slova:	kriminalita, prevence kriminality, opatření prevence kriminality, struktura prevence kriminality
Klíčová slova anglicky:	crime, crime prevention, crime prevention, crime prevention structure
Akademický rok vypsání:	2012/2013
Jazyk práce:	český
Typ práce:	diplomová práce
Ústav:	Katedra veřejné a sociální politiky
Vedoucí / školitel:	PhDr. Cejp Martin, CSc.
Obor práce:	Prevence kriminality

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

1. Předmětem zkoumání budou aplikovaná opatření prevence kriminality, na území Statutárního města Kladna, v kontextu páchané kriminality, cílových skupin a koordinace celé problematiky na našem území.

Důvodem volby tématu je mé pracovní zařazení, protože zastávám pozici manažera prevence kriminality města a nově koordinuji sociální inkluzi na území našeho města. Zároveň se jedná o téma, které mne zajímá i jako občana města a v širším pohledu, také občana tohoto státu, kdy problematika bezpečnosti klade bezpočet otázek a hledání odpovědí.

2. Cílem diplomové práce je nejen analýza systému prevence kriminality v ČR, ale také systémové dopady na regionální úroveň, s konkrétním zaměřením na území Statutárního města Kladna. Hodnocena bude koordinovanost celé problematiky v konotaci s orgány veřejné správy a výkonu samostatné a přenesené působnosti státní správy, v oblasti prevence kriminality. Sekundárními sledovanými ukazateli, bude statistické vyčíslení nákladů na oblast prevence kriminality. Dalším cílem práce, bude hodnocení širších souvislostí kriminality se sociálním vyloučením.

SEZNAM ODBORNÉ LITERATURY:

• *Prevence městské kriminality a ohrožená mládež: přehled slibných strategií a programů z celého světa*. Vyd. 1. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2006, 166 s. Prameny (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 80-733-8050-1.

• MAREŠOVÁ, Alena. *Resortní statistiky - základní zdroj informací o kriminalitě v České republice*. Vyd. 1. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2011, 148 s. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci), sv. 2. ISBN 978-807-3381-103.

• MATOUŠEK, Oldřich a MATOUŠKOVÁ, Andrea. *Mládež a delikvence: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. Vyd. 3., aktualiz.

Praha: Portál, 2011, 336 s. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci), sv. 2. ISBN 978-807-3678-258.

- Clarke, R. V. G.. *Analýza kriminality v 60 krocích*. Vyd.1 Praha : Otevřená společnost, 2010, 141 s. ISBN 978-80-87110-22-5.

- SCHEINOST, Miroslav a kol.. *Kriminalita očima kriminologů: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. Vyd. 1. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, 238 s. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci), sv. 2. ISBN 978-807-3380-960.

- VEČERKA, Kazimír, HOLAS, Jakub a TOMÁŠEK, Jan. *Prevence kriminality na úrovni obcí a krajů: závěrečná zpráva z výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009, 116 s. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci), sv. 2. ISBN 978-807-3380-854.

- MOULISOVÁ, Marcela. *Kriminalita etnických menšin a cizinců*. Vyd. 1. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2010, 54 s. ISBN 978-80-7251-335-2.

- TOMÁŠEK, Jan. *Úvod do kriminologie: jak studovat zločin*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, 214 s. ISBN 978-802-4729-824.

- *Britské strategické dokumenty k prevenci a potírání závažné trestné činnosti*. Vyd. 1. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2012, 131 s. Prameny (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-807-3381-202.

- Metodické materiály Ministerstva vnitra ČR – Odbor prevence kriminality

- Plán prevence kriminality Statutárního města Kladna na léta 2012-2013

- Průzkum veřejného mínění *Spokojenosti občanů s místním společenstvím a bezpečností za léta 2008-2012*

- Projekty PK Statutárního města Kladna

PŘEDBĚŽNÁ NÁPLŇ PRÁCE:

1. Výzkumné otázky a hypotézy

- Jsou správně navrhována opatření prevence kriminality v souvislosti s páchanou trestnou činností na území našeho města v kontextu národní metodiky Ministerstva vnitra ČR;

- Je využíván synergický potenciál orgánů veřejné správy při řešení prevence kriminality;

- Je vhodně nastavena struktura řízení prevence kriminality v organizačním uspořádání Magistrátu města Kladna;

- Je uplatňován princip koordinace prevence kriminality s ohledem na cílové skupiny obyvatel města Kladna.

2. Teoretická východiska

Prevence, jako soubor předběžných opatření k zamezení, nebo snížení předpokládaných dopadů a rizik, je v oblasti bezpečnosti a kriminality, optimální vyvážením represivních opatření ze strany státu. Teorie sociální směny, dle Petera Blaua, bude využita pro komparaci nákladů a přínosů realizovaných preventivních

opatření na našem území. Práce bude vztáhnuta jak k sociálním, tak ekonomickým faktorům.

3. Metody a zdroje dat

Metodou práce bude analýza vybrané literatury, metodických dokumentů příslušného ústředního správního úřadu. Dále budou hodnoceny interní projektové záměry Statutárního města Kladna, v časovém intervalu let 2009-2012 a dále budou využita data z průzkumu veřejného mínění obyvatel města v oblasti zjišťování pocitů bezpečí.

4. Předpokládaná struktura diplomové práce

- Úvod
- Teoretická východiska a metodologie
- Legislativní rámec prevence kriminality
- Opatření prevence kriminality v ČR
- Struktura prevence kriminality
- Organizační schéma prevence kriminality na území Statutárního města Kladna
- Koordinace preventivních aktivit v souvislosti se sociálním vyloučením
- Rozpočtový rámec prevence kriminality Statutárního města Kladna
- Projektové záměry v letech 2009-2012
- Závěr

PŘEDBĚŽNÁ NÁPLŇ PRÁCE V ANGLICKÉM JAZYCE:

1. Research questions and hypotheses

- Properly proposed crime prevention measures in connection with crimes committed in the territory of our town in the context of the Ministry of the Interior of the Czech Republic's methodology;
- Synergic potential of public administration authorities is used when solving crime prevention;
- The structure of crime prevention management in the organisation of Kladno Municipality is suitably set;
- The principle of crime prevention coordination is applied with respect to target groups of Kladno inhabitants.

2. Theoretical foundations

Prevention, as a set of precautionary measures to prevent or reduce anticipated impacts and risks, is in the field of security and criminality an optimal balance of repressive measures by the state. Social exchange theory, according to Peter Blau, will be used to compare the costs to benefits of preventive measures implemented in our area. The thesis will cover both the social and economic factors.

3. Methods and data sources

The method of the thesis is the analysis of the selected literature, methodical documents of relevant central administrative office. Furthermore, internal project plans of the Statutory town of Kladno will be evaluated, in the period 2009-2012, and secondarily, public opinion survey data concerning the sense of security will be used.

4. The expected structure of the thesis

- Introduction
- Theoretical foundations and methodology
- Legislative framework of crime prevention
- Crime prevention measures in the Czech Republic
- Crime prevention structure
- Crime prevention organisational chart within the Statutory town of Kladno
- Coordination of the preventive activities in connection with social exclusion
- Budget framework of crime prevention in the Statutory town of Kladno
- Project plans in the period 2009-2012
- Conclusion

Datum: 19. 9. 2012

Podpis studenta:

Podpis vedoucího práce:

Obsah

ÚVOD	3
1. TEORIE, METODOLOGIE A DEFINICE POJMŮ	5
1.1. METODOLOGIE.....	6
1.2. DEFINICE POJMŮ.....	6
2. VÝZKUMNÉ OTÁZKY A HYPOTÉZY	9
3. TEORETICKÝ RÁMEC KRIMINOLOGIE	10
3.1. REPRESIVNÍ A PREVENTIVNÍ STRATEGIE KONTROLY KRIMINALITY	12
3.2. REPRESIVNÍ STRATEGIE.....	12
3.3. PREVENTIVNÍ STRATEGIE.....	13
4. KONTEXT PREVENCE KRIMINALITY	14
5. LEGISLATIVNÍ RÁMEC PREVENCE KRIMINALITY	18
5.1. BEZPEČNOSTNÍ VÝZKUM	21
6. STÁVAJÍCÍ PRÁVNÍ ÚPRAVA PREVENCE KRIMINALITY	22
6.1. PRÁVNÍ ÚPRAVA DOTAČNÍ POLITIKY V OBLASTI PREVENCE KRIMINALITY	22
7. OPATŘENÍ PREVENCE KRIMINALITY V ČR.....	23
8. STRATEGIE PREVENCE KRIMINALITY V ČESKÉ REPUBLICE NA LÉTA 2012 AŽ 2015	24
8.1. PRINCIPY A PRIORITY.....	25
8.2. RESORTY A SUBJEKTY ZAPOJENÉ DO REALIZACE STRATEGIE.....	25
8.3. AKTÉŘI PREVENCE KRIMINALITY DLE STRATEGIE	26
8.4. METODY A NÁSTROJE K DOSAŽENÍ CÍLŮ STRATEGIE	28
8.5. PREVENCE KRIMINALITY NA ÚROVNI MĚST A OBCÍ	29
8.6. ANALYTICKÉ A MAPOVÉ PODKLADY	29
8.7. EFEKTIVITA PREVENTIVNÍCH OPATŘENÍ, AKTIVIT A PROJEKTŮ	30
8.8. VZDĚLÁVÁNÍ	30
8.9. NÁSTROJE PREVENCE KRIMINALITY.....	31
8.10. SPECIFICKÉ NÁSTROJE PREVENCE KRIMINALITY.....	32
8.11. DOTAČNÍ POLITIKA V OBLASTI PREVENCE KRIMINALITY	33
9. ZÁSADY PRO POSKYTOVÁNÍ FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ NA DOTAČNÍ PODPORY PREVENCE KRIMINALITY PRO ROK 2013	35
10. PLÁN PREVENCE KRIMINALITY STATUTÁRNÍHO MĚSTA Kladna NA LÉTA 2012-2013	39
11. ORGANIZAČNÍ SCHÉMA PREVENCE KRIMINALITY NA MAGISTRÁTU MĚSTA Kladna	41
12. ROZPOČTOVÝ RÁMEC PREVENCE KRIMINALITY STATUTÁRNÍHO MĚSTA Kladna	45
13. PROJEKTOVÉ ZÁMĚRY V LETECH 2009-2012	50
13.1. PROJEKTY SOCIÁLNÍ PREVENCE KRIMINALITY	53
13.2. PROJEKTY SITUAČNÍ PREVENCE KRIMINALITY	55
13.3. PROJEKTY VIKTIMNÍ PREVENCE KRIMINALITY	58
13.4. SPECIFICKÉ PROJEKTY PREVENCE KRIMINALITY	59
13.5. PRINCIPY „DOBŘE SPRÁVY“	60
14. SONDA VEŘEJNÉHO MÍNĚNÍ OBYVATEL MĚSTA Kladna.....	61

15. KOORDINACE PREVENTIVNÍCH AKTIVIT V SOUVISLOSTI SE SOCIÁLNÍM VYLOUČENÍM	67
ZÁVĚR.....	72
SUMMARY	73
POUŽITÁ LITERATURA.....	75
ZKRATKY	78
SEZNAM PŘÍLOH	79
PŘÍLOHA Č. 1: STATISTIKA KRIMINALITY V ČR.....	79
PŘÍLOHA Č. 2: DOTAZNÍK SPOKOJENOSTI OBČANŮ Kladna s MÍSTNÍM SPOLEČENSTVÍM A BEZPEČNOSTÍ.....	80

Úvod

Tématem mé diplomové práce je **Prevence kriminality na území Statutárního města Kladna**. Mé rozhodnutí pro zpracování této problematiky plyne z kombinace pracovních důvodů a osobních zájmů. Prevence kriminality je jedním z mých základních pracovních úkolů, které vykonávám v rámci svého pracovního postu na Magistrátu města Kladna. Zastupitelstvem města Kladna jsem jmenovaná do funkce manažera prevence kriminality Statutárního města Kladna od roku 2008. Zároveň jsem vedoucí Oddělení krizového řízení a drogové prevence, které koordinuje značnou část spektra, ve kterém je prevence na území města Kladna realizována a je kombinována s oblastí bezpečnosti.

Kromě toho můj osobní zájem o prevenci kriminality plyne z přesvědčení, že lidská společnost musí být charakterizována konsensem práv a povinností. Zároveň se přidružují otázky osobních svobod a osobní i společenské odpovědnosti. Ovšem předpokladem jakýchkoliv lidských plánů či vizí je uvědomění si, že primární lidskou potřebou je zajištění bezpečí. Bez tohoto předpokladu by jakákoliv lidská existence byla stále naplňována jen fyziologickými, uzurpátorskými a mocenskými potřebami. Ať již zachování osobního bezpečí člověka vztáhneme k Bibli, kde katechetická formule přikazuje například: *nezabiješ, nepokradeš a nepožádáš majetku bližního svého*¹, nebo k pozitivnímu právu kde nalezneme merito lidství, které společnosti ochraňují a ctí. Takováto ochrana je ve vyspělých společnostech součástí trestní politiky, která je v jednotlivých státech světa značně rozdílná a to s ohledem na kulturní, historické a společenské danosti a zvyklosti. Rozporuplnost procesních a hmotných zvyklostí trestní politiky v návaznosti na společenskou poptávku trestu, můžeme vnímat rozdílně i v kontextu geografickém. Ale aktéři trestní politiky ve výsledku řeší obdobné problémy, jimiž je určení viny, stanovení trestu a způsobu nápravy jednotlivců, kteří spáchali zločin. V neposlední řadě je řešena kontrola kriminality, jejíž součástí je, také prevence páchaní kriminality.

Kriminalita je celosvětový fenomén, který napadá stabilitu celých států, společností i jednotlivců. Její koordinovanost a sofistikovanost, ale také brutalita, zjištěnost, etablovanost, bulvarizace a každodennost znamená pro aktéry trestní politiky

¹ Desatero přikázání [online]. [cit. 2012-12-01]. Dostupné z: <<http://www.vira.cz/Texty/Glosar/Desateroprikazani-Bozich.html>>.

nutnost větší koordinace, participace a spolupráce. A to jak na celosvětové, evropské, tak na státní i regionální úrovni. Realizace veřejných bezpečnostních politik zahrnuje institucionalizaci jednotlivých aktérů a jejich procesních postupů. Právě tato problematika s územním dopadem na Statutární město Kladno bude empirickým příkladem, jak systém prevence kriminality v České republice funguje. A jaké jsou jeho silné a slabé stránky.

Preventivní politiky za dobu svého vývoje a to především v západní Evropě, prošly mnoha změnami a to v závislosti na celkovém klimatu v jednotlivých společnostech. „*V kriminální politice se díky tomu snadno prosazovaly přístupy založené na ideách nápravy, resocializace či asimilace pachatelů*“ (TOMÁŠEK, 2010:193). Především ekonomický vývoj společností ale v šedesátých až sedmdesátých letech 20. století znamenal ztrátu sociálních jistot a rozklad sociálních řádů západních společností (TOMÁŠEK, 2010:193). Tyto faktory zapříčinily snížení tolerance společností k pachatelům a v důsledku došlo nejen k faktickému, ale také k domnělému snížení bezpečnosti obyvatelstva. A právě s těmito faktory se potýká současná prevence kriminality nejen v České republice, ale celosvětově.

Podle mého názoru prevence kriminality osciluje mezi morální, kriminologickou, ekonomickou, právní a sociologickou sférou a jedná se veskrze o multidisciplinární obor, kde hledání a nalézání vzájemných vazeb, synergií, kauzality a v jistém smyslu i náhod přináší každodenní praxe. Pochybnosti lze shledat v pojetí prevence kriminality, kdy můžeme váhat, zda je aplikován celostní přínos či nahodilé a altruistické uspokojování jednotlivců. Zda a do jaké míry je prevence kriminality etablována v nastolování veřejného zájmu obyvatel města Kladna a zda se z republikového a regionálního pohledu jedná o smysluplný systém. Zda jsou cíle a priority stanovené Ministerstvem vnitra v souladu s regionálními potřebami. A v neposlední řadě, zda realizace projektů, bez odborného stanovení efektivity a hodnotících parametrů na národní i místní úrovni, může být vůbec odborně hodnocena, nebo se jedná o vyjádření vizí, pocitů a subjektivních názorů. O čemž polemizují v mé každodenní praxi.

1. Teorie, metodologie a definice pojmů

Při zpracování diplomové práce byla využita teorie sociální směny. Jedná se o teoretické paradigma, které řadíme do konsenzuálního sociologického proudu. Konsenzuální sociologické teorie opírají své poznatky o potřebu společenské dohody na základních principech fungování společnosti. Teoretickým východiskem je „výměnný obchod“ všech požitků společnosti, a to mezi jednotlivci vzájemně, tak mezi nimi a společností. Kořeny teorie zachytil sociolog G. Simmel a klasické práce předložili v padesátých a šedesátých letech minulého století J. Thibaut a H. Kelly, na které navázal sociolog G. C. Homans. Paradigma rozvinul sociolog Petr Blau, který rozpracoval ideu o fakt, že vzájemné vztahy nejsou realizovány jen na základě rovnosti a dobrovolnosti, ale mají také formu nadřízenosti či podřízenosti. Směna tedy nevyjadřuje vždy harmonický vztah výměny, ale může být zdrojem snah o výdělek či ovládnutí protistrany. Teoretickým východiskem pro teorii sociální směny je historie darů. Teorie vychází z předpokladu, že jistá reciprocita je jak na osobní tak společenské úrovni přípustná, aniž by byl směňovaný majetek či služba vždy ekvivalentně hodnotitelný. Jak definuje Petr Blau může být vzájemný vztah obou účastníků směny zároveň podřízený, nadřízený, až diktátorský. Což je z hlediska státu a jeho občanů potažmo trestní politiky zcela reálná situace s mnoha nuancemi. Zároveň teoreticky připouští možnost neadekvátních směn, kdy je „ziskem“ altruistický pocit či dobročinný počín, jehož výsledek není měřitelný a požitky nejsou přenositelné na další osoby (KELLER, 2004:101-116).

Pro náhled na prevenci kriminality se může zvolená teorie zdát příliš kontroverzní, protože její podstatou je důsledné využívání ekonomických principů. Kdy společenskou směnu chápeme, jako obchod všech požitků společnosti a to mezi jednotlivci vzájemně, tak mezi nimi a společností. Tento princip bude zajímavým pohledem na hodnocení preventivní politiky a jejich veskrze nepočitatelný preventivní efekt kontra nákladovost, kterou vyčíslit lze. Zároveň se ale neubráníme jisté absolutní degradaci preventivních principů na prostý tržní mechanismus fungování společnosti a jedinců v ní. Vhodnost volby teoretického diskursu je umocněna nemožností hodnocení efektivity preventivních opatření, protože aktuálně stále nejsou ze strany Ministerstva vnitra vypracovány hodnotící parametry efektivity prevence kriminality.

1.1. Metodologie

Při tvorbě diplomové práce jsem shromáždila podklady ve formě právních norem, strategických dokumentů a metodických pomůcek, které jsem analyzovala s cílem zjištění vzájemné vazby cílů a priorit vládní, ministerské, krajské a městské úrovně prevence kriminality. Deskriptivní metodu jsem využila pro zjištění právního rámce prevence kriminality v České republice. Navázala jsem posouzením vhodnosti nastavení struktury řízení prevence kriminality v organizačním uspořádání Magistrátu města Kladna. Dále jsem kvantifikovala finanční zajištění prevence kriminality na úrovni města Kladna. Analýzou událostí jsem zpracovala posouzení realizovaných projektových záměrů města Kladna v letech 2009 až 2012. Provedla jsem analýzu problematiky sociálního vyloučení s důrazem na to, zda je realizováno sociální začleňování na strategické úrovni řízení města. Závěrem jsem sumarizovala výsledky průzkumů veřejného mínění obyvatel města Kladna v otázkách bezpečnosti. Průzkumy nejsou prováděny reprezentativním způsobem, ale jsou sondou názorů obyvatel.

1.2. Definice pojmů

Kriminalita - „synonymum **zločinnost** – nejzávažnější sociálněpatologický jev. Kriminologie rozlišuje dvojí pojetí: 1. užší – **legální (juristické) pojetí kriminality** shodné s trestněprávním pojmem – kriminalitou chápe souhrn jednání, která trestní právo posuzuje jako trestné činy, a její úroveň vyjadřuje souhrn evidovaných trestných činů, 2. širší – **sociologické pojetí kriminality**, které je na trestním právu nezávislé a umožňuje kritický přístup k platnému trestnímu právu. Toto pojetí při posuzování obsahu kriminality klade důraz na úmyslné porušení trestně právních norem a do celkové úrovně kriminalit (při koncipování sociologických výzkumů) zahrnuje i činy označované jako latentní kriminalita a některé závažné sociálně patologické jevy (zatím nekriminalizované).“ (Zoubková, 2011: 80)

Kriminogenní faktory - „(též **rizikové faktory**) – okolnosti usnadňující vznik, trvání či rozšiřování kriminálního jednání jedince, příp. skupiny, ale i sociální jevy vytvářející vhodné podmínky pro kriminalitu nebo ji podporující (např. nezaměstnanost, válečné a náboženské konflikty, terorismus, prostituce, chudoba, apod.). Často bývají označovány jako příčiny kriminality.“ (Zoubková, 2011: 92)

Kriminologie - „věda o kriminalitě (zločinnosti), o jejích pachatelích a obětech a o její kontrole.“ (Novotný, 2008:15)

Prevence kriminality - „(lat.praeventia – zákrok předem, včasná obrana, ochrana) – společenská opatření zaměřená na předcházení sociálně patologickým jevům ve společnosti, především pak kriminalitě. Může mít podobu souhrnu opatření specifikovaných jako preventivní strategie, preventivní programy prevence, plány prevence apod. Podle obsahového zaměření je kriminální prevence označována jako **sociální prevence, situační prevence a viktimologická prevence.**“ (Zoubková, 2011: 141)

Prevence primární - „prevence zaměřena na obecněji definované celky – např. mládež, město. Těžiště spočívá v rodinách, ve školách a v místních společenstvích. Zaměřuje se na pozitivní ovlivňování hodnotové orientace, zahrnuje výchovné, zdravotní, osvětové a poradenské aktivity v širokém záběru, např. ke zdravému životnímu stylu, pozitivnímu využívání volného času.“ (Zoubková, 2011: 142)

Prevence sekundární - „prevence zaměřena na adresáty, u nichž je větší riziko, že se stanou pachateli trestné činnosti nebo jsou jinak ohroženy (osoby závislé na drogách, gambleři). Prevence je zaměřena i na rizikové faktory, které jsou v sociálním prostředí a v sociálních vztazích, ve kterých ohrožené osoby žijí.“ (Zoubková, 2011: 142)

Prevence terciární - „prevence zaměřena na předcházení opakované trestné činnosti (kriminální recidivě u již identifikovaných – známých pachatelů). Jde především o resocializaci pomocí pracovního uplatnění a bydlení, rodinným poradenstvím, motivací pro vzdělání a získání odborné kvalifikace apod.“ (Zoubková, 2011: 142)

Subjekty prevence kriminality – „instituce zapojující se do prevence kriminality. V současnosti v České republice to jsou především Republikový výbor pro prevenci kriminality, věcně příslušná ministerstva (ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, práce a sociálních věcí, zdravotnictví, spravedlnosti, vnitra, pro místní rozvoj), Policie ČR a obecní policie (preventivně informační skupiny), kraje a obce (klíčoví partneři centrálních institucí – představují těžiště systému prevence), nestátní neziskové organizace (občanské iniciativy, nadace), podnikatelské subjekty (především sdružené v Komoře podniků komerční bezpečnosti České republiky).“ (Zoubková, 2011: 172)

Republikový výbor pro prevenci kriminality – „*poradní a koordinační orgán vlády ČR pro otázky prevence kriminality. J meziresortním orgánem, který navrhuje celostátní strategii prevence na určitá období a sleduje jejich plnění, koordinuje preventivní aktivity resortů, poskytuje metodickou pomoc pracovníkům prevence na nižších stupních.*“ (Zoubková, 2011: 155)

Manažer prevence kriminality – „*profesionální pracovník obecního (městského) úřadu na úseku prevence kriminality. Sehrává prvořadou roli při přípravě a provádění preventivních programů a projektů prevence kriminality v obci (městě).*“ (Zoubková, 2011: 103)

2. Výzkumné otázky a hypotézy

- Je právní rámec prevence kriminality dostačující a z praktického hlediska optimální a je chybějící právní norma o prevenci kriminality podstatným faktorem pro realizaci preventivních opatření na municipální úrovni;
- Je zajištěna kontinuita vládní, ministerské a městské úrovně priorit a cílů prevence kriminality v ČR;
- Je vhodně nastavena struktura řízení prevence kriminality v organizačním uspořádání Magistrátu města Kladna;
- Jsou systémově navrhována opatření prevence kriminality v kontextu potřeb obyvatel a bezpečnostních složek na území města;
- Je realizována sociální integrace na strategické úrovni řízení města Kladna, potažmo ve strukturách Magistrátu města Kladna;
- Jsou optimálně navrhována opatření prevence kriminality v souvislosti s páchanou trestnou činností na území našeho města;
- Je prevence kriminality realizována na principu „dobré správy“;
- Je zajištěno optimální financování prevence kriminality;
- Jsou reflektována statistická data z průzkumu názorů veřejnosti v praxi.

3. Teoretický rámec kriminologie

Kriminalita je jev, který provází lidstvo od nepaměti a její proměny v závislosti na morálních, vědeckých, či globalizačních dispozicích lidských společností se každodenně mění. Už jen způsob páchaní kriminality, od vysoce organizovaných postupů ve formě mafií, gangů či společení. Po kriminalitu páchanou jednotlivými osobami z nejnuznějších pohnutek po nedbalost naznačuje rozmanitost pachatelů. V kombinaci s viktimologickým hlediskem, kdy postavení oběti a její vztah k pachateli nastoluje neopakovatelné až unikátní postavení obětí, navozuje stav konglomerátu otázek, které musí představitelé veřejných politik, orgány činné v trestním řízení, ale i občané každodenně řešit. Skepticky by se dokonce dalo mluvit o neřešitelnosti kriminality, ale jak varoval Edmund Burke: „*Jediná věc je nezbytná pro triumf zla, aby dobří lidé nic nedělali.*“²

Pojem kriminologie byl poprvé patrně použit již v roce 1870 francouzským antropologem Topinardem. Institucionalizaci kriminologie, která byla završena v druhé polovině 19. století předcházela století vědeckého poznávání společností i jednotlivců a to jak z hlediska sociologie, sociálních patologií, psychologie, psychiatrie, pedagogiky či trestního práva. Vědní obor kriminologie je v současné době multidisciplinární vědou, která je etablována ve vědeckém diskursu (NOVOTNÝ, ZAPLETAL, 2008:16-20). Pro úplnost je nutné dodat, že pachatelé, oběťmi a kontrolou kriminality se kromě kriminologie zabývají také další vědy, jimiž jsou „...*trestněprávní věda, kriminalistika a kriminální politika*“ (NOVOTNÝ, ZAPLETAL, 2008:27). Kriminologie prošla vývojem hlavních teorií od biologických, psychologických, sociologických, multifaktorových, po aktuálně uplatňovaný přístup postmoderních teorií.

Problematické je definování pojmu kriminalita, protože ač se teoretici kriminologie shodnou na faktu, že se jedná o sociálně patologický jev, výkladová jednoznačnost je klamná. Zastánci výkladu, že kriminalitou označujeme jednání, které naplňuje znaky trestného činu podle trestního zákoníku, zastávají tzv. legální definici kriminality. Ta ovšem při uplatnění logiky konstruktů selhává v hypotéze, že pokud

² Motto [online]. [cit. 2012-12-01]. Dostupné z:

<http://citaty.superia.cz/citaty_o_zlu/edmund_burke.php>.

nebyl kodifikován trestní zákoník, tedy nebyla kriminalita. Což zjevně nelze dovodit. Oproti tomu zastánci sociální definice kriminality zastávají názor, že kriminalitou je jednání, které odporuje morálním, či sociálním normám a je tzv. deviantní. Jejich výklad kriminality je obsahově široký až vágní (TOMÁŠEK, 2010:11-17). Oba názorové proudy ale ve výsledku uznávají, že kriminalita zapříčiňuje disharmonii společnosti a podryvá základní společenská pravidla. V důsledku přináší materiální i nemateriální škody, vyvolává strach a snižuje pocity bezpečí (NOVOTNÝ, ZAPLETAL, 2004:171). Pro kriminologii je vhodné vycházet z obou pohledů, to vše komplikováno o fakt, že statistická data trestných činů zcela logicky nezahrnují kriminalitu latentní, tedy tu, o níž se orgány činné v trestním řízení nedozvědí. Oproti tomu kriminalita zjistitelná z policejních statistik je kriminalitou zjevnou – registrovanou. Kriminalitu ovlivňují i další sociálně patologické jevy jako kupříkladu závislostní chování, alkoholismus, rodinné zázemí či sociální úroveň rodin (NOVOTNÝ, ZAPLETAL, 2008:20-22, 47).

„Kriminalita není tématem neutrálním, neboť výrazně působí na emocionální složky jedince. Dotýká se takových citových oblastí, jako je ohrožení života, zdraví a majetku. ... Kriminalita je tedy chtě nechtě spojena s jistou dávkou emocionality a pokud je prezentována v audiovizuálním formátu, platí to dvojnásob“ (VESECKÁ a CHROMÝ, 2009:14). Následné zjišťování pocitů bezpečí je z těchto důvodů značně problematické a v jistém smyslu slova nevypovídající.

Kriminalitě společnost předchází a zabraňuje kontrolou kriminality, kterou můžeme definovat jako *„úsilí státu a společnosti o udržení kriminality v určitých přijatelných mezích nebo o její omezování“* (NOVOTNÝ, ZAPLETAL, 2008:24). Na kontrole kriminality se podílejí státní orgány i soukromoprávní společnosti a jejich činnost má strategický i operativní charakter.

Součástí kontroly kriminality jsou jak represivní, tak preventivní politiky. A v případě České republiky jsou obě báze realizovány komplementárně. Tento trend je v souladu se světovými i evropskými doporučeními, která jsou pro prevenci kriminality platná.

3.1. Represivní a preventivní strategie kontroly kriminality

Obě tyto strategie jsou zaměřeny a realizovány s cílem kontroly kriminality, ale každá z nich (jak je patrné již z jejich názvů) působí na jiném principu. Někteří aktéři dokonce na základě právních norem aktivně působí v obou strategiích. „*Subsystem trestní politiky záleží na aktivitách charakteru reaktivního a defenzivního, které vždy reagují na spáchání trestného činu. Subsystem preventivní politiky záleží naopak v ofenzivních a aktivních strategiích orientovaných do budoucnosti*“ (NOVOTNÝ, ZAPLETAL, 2001:159).

3.2. Represivní strategie

Represivní strategie můžeme dělit na konsekvenzialistické a retributivní. Primárním předpokladem je **trest společnosti**, za spáchaný trestný čin s přesahem do budoucnosti a předpokladem, že k takovému činu již nedojde.

Meritem konsekvenzialistických strategií jsou principy „*odstrašení, zneschopnění a náprava*“ (TOMÁŠEK, 2010:170). Princip odstrašení můžeme spatřovat jak v individuální rovině, tak v generální rovině. Individuálně strategie souvisí s natolik nepřijemnými důsledky trestu pro pachatele, že již napříště od páchání trestné činnosti upustí. Tato vize je ale s ohledem na recidivující osoby velmi diskutabilní. Generální rovina předpokládá všeobecné působení trestů na veřejnost ve smyslu obecného odstrašení z přísných až exemplárních trestů. Ani tato vize se ale v praxi nedá považovat za jednoznačný podnět ke snížení trestné činnosti. Princip zneschopnění lze chápat od trestu domácího vězení, věznice či detenčních ústavů. Pomoc v resocializaci by měli poskytnout pracovníci Probační a mediační služby (TOMÁŠEK, 2010:170-182). Kupříkladu na Kladně se ale jedná o orgán státu, který je obsazen 4 pracovními úvazky. Což je ve vztahu k počtu 560 klientů směšný nepoměr. Poslední z principů je náprava, o jejíž úspěšnosti lze pochybovat nejoprávněněji. Stav českého vězeňského a justičního systému, nepředvídatelnost soudních rozhodnutí, nízká vymahatelnost právních norem a celková nekoncepčnost této oblasti je chronickou nemocí české společnosti. V důsledku můžeme o nápravě odsouzených pochybovat se značně nejednoznačným výsledkem.

Klíčovým faktorem, který uvedené roviny ovlivňuje je individualita pachatele a tu lze předikovat jen obtížně a měnit lze omezeně. Pohnutky pro spáchání trestného činu jsou ale ovlivněny i vnějším faktory, jako je například akceschopnost policie, klima ve společnosti, sociální systém, či paradoxně i klimatické podmínky.

Retributivní přístup oproti tomu hledá vyvážený poměr a vztah mezi trestným činem a odplatou. Vývoj lidstva, kterým prošlo za staletí je ale vždy otřesen v případech závažných trestných činů a mediální a všeobecné „volání po tvrdé odplatě“ asi nelze ve vypjatých situacích zcela krotit. V takovém případě je hledání vhodné míry trestu opravdovým „vážením na miskách spravedlnosti“.

3.3. Preventivní strategie

Prevence kriminality zahrnuje všechny aktivity vyvíjené státními, veřejnoprávními i soukromoprávními subjekty, jejichž cílem je ovlivňování kriminogenních podmínek a to u potenciálních i faktických pachatelů. Zároveň je věnována pozornost obětem trestné činnosti, těmito aktivitami sekundárně dochází ke zvyšování pocitů bezpečí občanů.

Jedná se o ucelený soubor postupů, které ovšem v praxi přináší jak hmatatelné, tak zcela nevyhraněné až vágní výsledky. Členění náplně prevence kriminality můžeme provést z hlediska obsahového (prevence sociální, situační a viktimologická) nebo z hlediska adresátů preventivních aktivit (prevence primární, sekundární a terciární). Prevence může být také predeliktní a postdelikttní. Přičemž predeliktní prevence se snaží předcházet spáchání trestného činu, naopak postdelikttní se snaží zabránit dalšímu trestnému činu (NOVOTNÝ, ZAPLETAL, 2008:24-25).

4. Kontext prevence kriminality

Prevenci kriminality, jako ofenzivní nástroj boje s trestnou činností je nutné budovat a systémově organizovat s předstihem. Protože se v případě kriminality jedná o natolik vážný sociologický faktor, že předcházení eskalace protispoločenského chování by mělo být metou každé vyspělé společnosti. Zajímavým faktem je, že významní sociologové například Émile Durkheim či Robert Merton jsou zároveň osobnostmi kriminologie, což jen dokresluje fakt, že spojitost kriminality a lidské společnosti je neoddělitelná (HOLCR, 2009:23-36).

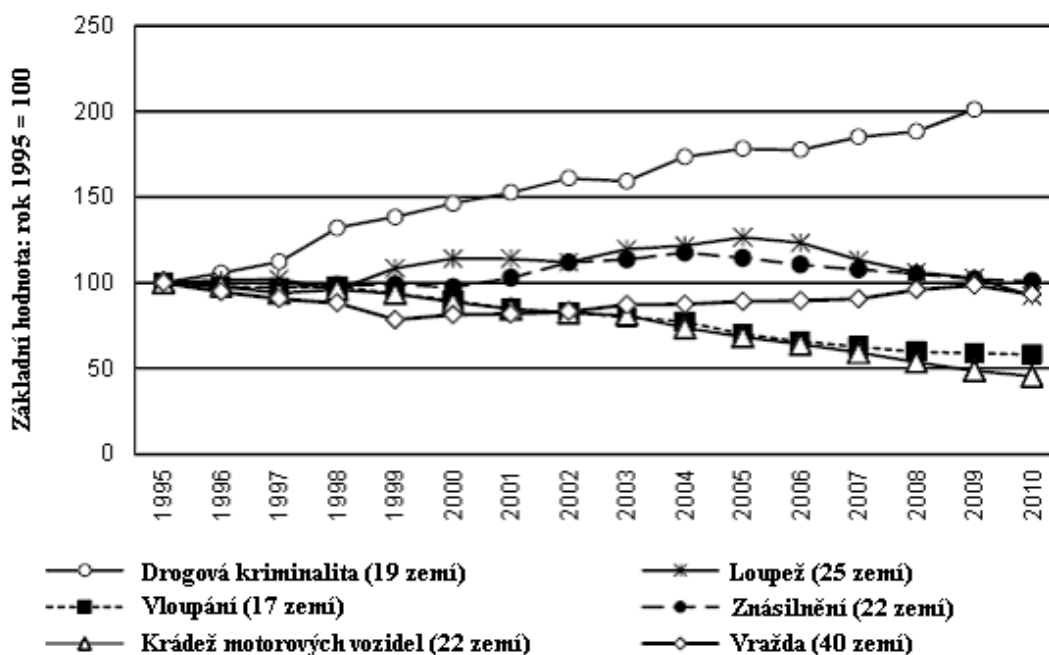
Mezinárodní kontext prevence kriminality je určován především Organizací spojených národů. Orgány OSN, které se zabývají prevencí kriminality, jsou „*Úřad pro drogy a kriminalitu - UNODC, Výbor pro odstranění rasové diskriminace - CERD, Výbor pro odstranění diskriminace žen - CEDAW, Komise OSN pro prevenci kriminality a trestní justici – CCPCJ*“ (MV - Strategie, 2011:30). Poslední ze jmenovaných orgánů prosazuje koordinovaná opatření v oblasti trestní justice, organizuje výměnu zkušeností a je pořadatelem kongresů o prevenci kriminality.

Komise CCPCJ je autorem jedné z platných definic prevence kriminality z roku 2010, kdy definuje prevenci kriminality jako „*souhrn veškerých opatření ke snížení rizika výskytu trestných činů, jakož i jejich škodlivých důsledků pro jednotlivce a společnost, včetně strachu z kriminality. Prevence kriminality se snaží působit na různorodé příčiny kriminality. Prosazování práva a trestní sankce jsou v této souvislosti ponechávány stranou, navzdory jejich potenciálně preventivním účinkům*“ (MV - Strategie, 2011:5). Komise na svém Vídeňském zasedání v roce 2012 zhodnotila dlouhodobé trendy v nejzávažnějších oblastech kriminality a konstatovala na základě statistických dat, že „*pokud jde o tradiční trestnou činnost, graf 1 ukazuje hrubé trendy v oblasti majetkové kriminality, násilné kriminality a drogové kriminality za posledních 15 let v zemích, u nichž jsou k dispozici data evidovaná policií za delší období (zejména země ze Střední a Východní Evropy, Severní Ameriky, Asie a Oceánie). V průměru míra majetkové kriminality pomalu klesá, zatímco míra drogové kriminality naproti tomu setrvale stoupá (srovnatelná situace je i v ČR). Trendy v oblasti násilné kriminality jsou méně pravidelné, také v důsledku různé situace ve zkoumaných zemích: v roce 2010 se*

míra vražd, znásilnění a loupeží přiblížila úrovni, na které byla o 15 let dříve“ (MAREŠOVÁ, 2012:13-14).

Graf 1

Trendy v oblasti tradičních druhů kriminality v zemích, u nichž jsou k dispozici data o dlouhodobých trendech, 1995 – 2010³

Evropský kontext prevence kriminality můžeme spojit s Evropskou sítí prevence kriminality - European Crime Prevention Network. „*Tato síť stanoví úkoly členských zemí prostřednictvím víceleté strategie s cílem posílit roli prevence kriminality a zefektivnit preventivní aktivity v rámci celé Evropské unie*“ (MV-Strategie, 2011:30). Jedná se o orgán Evropské komise, který je zaměřen na prevenci trestné činnosti. Jeho úkol spočívá ve sdílení ověřených postupů a tzv. dobrých praxí. Tento orgán spolupracuje s dalšími institucemi Evropské unie, jimiž jsou například EUROPOL, EUROJUST, EFUS a CEPOL. Zajišťuje také spolupráci na mezinárodním poli prevence kriminality. V letošním roce bude rozhodnuto o transformaci sítě a jejím samostatném setrvání, nebo začlenění do stávajících evropských institucí.⁴

³ Trendy kriminality ve světě a nové problémy a reakce v oblasti prevence kriminality a trestní justice [online]. [cit. 2012-12-09]. Dostupné z: < www.ok.cz/iksp/docs/400.pdf>.

⁴ Evropská síť prevence kriminality - European Crime Prevention Network (EUCPN) [online]. [cit. 2012-12-09]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/beta-prevence-mezinarodni-spoluprace.aspx>>.

V poslední řadě je nutné zmínit evropské projektové aktivity v oblasti prevence a boje proti organizovanému zločinu, prezentace úspěšných praxí při zvládání komunitních konfliktů a katalog příkladů dobré praxe. Právě v posledně jmenovaných intencích, budou Ministerstvem vnitra rozpracovány moduly Programu Úsvit s cílem celoevropské aplikace (MV- Strategie, 2011:30).

Pro zpopularizování prevence kriminality je každoročně vyhlašována soutěž Evropská cena prevence kriminality ((European Crime Prevention Award - ECPA), která *„oceňuje nejlepší evropský projekt v oblasti prevence kriminality a umožňuje sdílení a výměnu praktických zkušeností na poli prevence kriminality v rámci EU. Každá členská země může do soutěže nominovat pouze jeden projekt na dané téma.“*⁵ Této akci předchází národní nominační klání v jednotlivých členských státech. Tomu předchází každoroční pořádání krajských soutěží.

V rámci Evropské unie je aplikován finanční program DAPHNE, který je zaměřen *„na prevenci a proti všem formám násilí a podporu obětí ohrožených skupin – dětí, mládeže a žen. Do působnosti programu spadá rovněž pomoc obětem u svědků domácího násilí. ...*

Cíle programu jsou:

- *prevence a potlačování všech forem násilí v soukromí i na veřejnosti, proti dětem, mladým lidem a ženám formou preventivních opatření;*
- *poskytování pomoci obětem a rizikovým skupinám;*
- *podpora nestátních neziskových organizací působících v této oblasti;*
- *vytváření multisciplinárních sítí k posílení spolupráce, výměna informací a znalostí, osvětové aktivity, osvětové a vzdělávací programy;*
- *zvyšování povědomí, sdílení dobré praxe a zkušeností;*
- *sběr empirických dat, studium metod prevence a odstraňování příčin násilí“.*⁶

⁵ Vítězové Evropské ceny prevence kriminality a nejlepší preventivní projekt krajů, měst a obcí [online]. [cit. 2012-12-01]. Dostupné z: < <http://www.mvcr.cz/clanek/vitezove-evropske-ceny-prevence-kriminality-a-nejlepsi-preventivni-projekt-kraju-mest-a-obci.aspx>>.

⁶ Program DAPHNE [online]. [cit. 2012-12-01]. Dostupné z: < <http://www.mvcr.cz/clanek/beta-prevence-mezinarodni-spoluprace.aspx?q=Y2hudW09NA%3d%3d>>.

Z uvedených informací je patrné, že prevence kriminality je plánována, realizována, financována a evaluována v celosvětovém i evropském měřítku a hledání vhodných způsobů kontroly kriminality je možné mnoha způsoby.

5. Legislativní rámec prevence kriminality

Aktuálně je prevence kriminality v České republice realizována na základě Programového prohlášení Vlády České republiky ze dne 4. srpna 2010, kterým Vláda ČR deklarovala zájem o „...zlepšení systému péče o ohrožené děti....“ a soustředění se „...na palčivé problémy moderní společnosti, např. kybernetické hrozby, terorismus a obchodování s lidmi. Vláda bude věnovat pozornost boji proti kriminalitě, zejména extremismu, drogové kriminalitě, kriminalitě nezletilých a kriminalitě páchané na dětech a ženách se zaměřením na koordinaci odpovědných orgánů a včasné poskytování informací o rizikových stavech“ (Vláda ČR - Programové prohlášení Vlády České republiky, 2010:7,18). Tyto programové záměry Vlády ČR jsou implementovány prostřednictvím Usnesení Vlády ČR, která zavazují ústřední orgány státní správy k úkolům a stanovují doporučení municipalitám.

Tímto systémem jsou Ministerstvu vnitra průběžně ukládány úkoly k zajištění prevence kriminality a zároveň je tímto systémem ve čtyřletých plánovacích obdobích strategicky řízena a vyhodnocována prevence kriminality na celostátní úrovni. S tím, že je Vládě ČR s roční periodou předkládána průběžná hodnotící zpráva o realizaci prevence kriminality v ČR. Systém je v horizontálním smyslu doplněn o prvky územně samosprávných orgánů, které participují na aktivitách v rámci samostatné působnosti. Aktuálně je zrušena podmínka 25 000 obyvatel pro přístup obce či města do dotačního řízení vyhlášeného Ministerstvem vnitra a to je tedy přístupné všem obcím a městům v ČR. Tento systém je z legislativního hlediska fungující, ale z praktického hlediska vykazuje z mého pohledu nedostatky ve stanovení jednoznačných systémových pravidel pro ucelený výkon preventivních opatření na území státu. Faktickým nedostatkem je ponechání aktivit v oblasti prevence kriminality zcela na samosprávném rozhodnutí dané municipality, která v této oblasti nemusí vykovávat žádnou aktivitu a může spoléhat pouze na represivní činnost bezpečnostních složek státu. Dalším nedostatkem systému jsou bariéry například plynoucí ze zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů, v platném znění, který systematicky narušuje úspěšnou a smysluplnou prevenci a pomoc mladistvým. Protože každý orgán, který vykonává přenesený výkon státní správy, má právní normou stanoven výčet orgánů, s nimiž spolupracuje a prevence kriminality, jako institut je například v normách sociálního charakteru zcela opominuta. Stávající systém nadále prohlubuje stav, kdy prevence kriminality je v bezpečnostní

politice brána, jako nepovinná zábava, která není legislativně vymezena a kodifikována. Synergický potenciál přínosu výkonu veřejné správy není naplněn a to v důsledku znamená, že orgány veřejné správy mohou, ale nemusí koordinovaně postupovat v řešení kontroly kriminality. Za jistých okolností totiž mohou nerušeně vykonávat svou agendu, bez ohledu na jakékoliv další vnější faktory vývoje kriminality na daném území a to zcela legálně s odkazem na stávající platnou legislativu. Z hlediska veřejné politiky zde spatřuji typický příklad legislativní dřavosti právního řádu ČR. Tento stav rezignace je pro mne neakceptovatelný a z hlediska nejnižšího článku řízení systému prevence kriminality značně alarmující.

Zkušenosti z nedávné doby, kdy v Severních Čechách eskalovalo sociální napětí do hromadných nepokojů, umocněné o rasový podtext je varováním, že stávající právní a faktický stav není správnou veřejnou politikou. Ponecháním neřešení problému, dochází v důsledku k disbalanci preventivní i represivní politiky (následné vyčíslení nákladů Ministerstva vnitra a Policie ČR /provozní a mzdové náklady/ za operativní činnost ve Šluknovském výběžku, v intervalu od 26. 8. 2011 do 2. 10. 2011 je ve výši **4 381 583,- Kč**).⁷ Z hlediska kontroly kriminality znamenají takovéto události náklady na policejní, soudní a vězeňskou rozpočtovou položku státu. O společenských důsledcích ani nemluvě, protože ty mají dopady jak do životů a pocitů bezpečí jednotlivých občanů, tak do celkového společenského klimatu a ekonomické úrovně státu.

V důsledku je handicapem české politiky státu v oblasti prevence kriminality chybějící právní rámec v podobě zákona o prevenci kriminality. Tento fakt se pokusilo Ministerstvo vnitra odstranit již v roce 2009, kdy na základě usnesení vlády ČR ze dne 15. října 2007 č. 1150, ke Strategii prevence kriminality na léta 2008 až 2011, bylo jmenováno gestorem přípravy paragrafového znění zákona.

Důvodem plánovaných změn byla snaha o harmonizaci, kodifikaci a v jistém smyslu o profesionalizaci, která by nahradila dobrovolnost na straně územně samosprávných celků při realizaci preventivních opatření. Tento systém byl plně

⁷ Události ve Šluknovském výběžku [online]. [cit. 2013-05-03]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/soubor/udalosti-ve-sluknovskem-vybezku-k-pdf.aspx>>.

funkční a odzkoušený od roku 1996, ale jeho potenciál s měnící se bezpečnostní a sociální situací již nebyl plně vyhovující. Osamocenosť a právní „neviditelnost“ prevence kriminality již působily problémy při koordinaci preventivních aktivit a tato disharmonie se ve výsledku projevovala neefektivností při nakládání s veřejnými prostředky.

Cílem zamýšlené legislativní úpravy byla tvorba podmínek pro systémové provádění preventivních aktivit eliminujících protiprávní činnost a tím zvýšení bezpečí občanů. Právní norma měla vymezit odpovědnost v oblasti prevence na úrovni státu a územních orgánů veřejné správy. Dále měla zajistit racionální plánování a kontinuitu realizace preventivní politiky, včetně plánování a uvolňování finančních prostředků na konkrétní preventivní opatření. V rámci interního připomínkového řízení Ministerstva vnitra byly předloženy tři varianty:

- *„ÚZKÁ – nový zákon zaměřující se na vytvoření organizačně technického zázemí pro činnost ústředních orgánů státní správy i územní veřejné správy a finančního zajištění systému prevence kriminality;*
- *ŠIROKÁ – nový zákon obsahující kromě organizačně technického zázemí (varianta č. 1) také úpravu dalších sociálně patologických jevů;*
- *ROZTRŽIŠTĚNÁ – varianta 1 nebo variantu 2 ne však v podobě nového zákona, ale v podobě novel stávajících zákonů“ (MV - pracovní návrh legislativní úpravy prevence kriminality, 2009).*

Návrh zákona bohužel ztroskotat již v mezirezortním připomínkovém řízení. Vize samostatného zákona obsahujícího úpravu nejen oblasti prevence kriminality a protiprávního jednání, ale také prevenci sociálně patologických jevů, které protiprávnímu jednání předcházejí, vyvolávají ho, nebo ho doprovázejí, se nenaplnila. Nedošlo ani ke koordinaci rolí v oblastech drogových i nedrogových závislostí, protiprávního a sociálně patologického jednání ve školním prostředí, ani v oblasti sociálně patologických jevů spojeným se sociálním i prostorovým vyloučením.

V České republice je nadále prevence kriminality realizována v jistém právním vakuu na bázi samosprávných municipálních rozhodnutí a zcela nekoordinovaným způsobem se segmenty sociálních služeb, sociálně právní ochrany dětí, sociálních dávek, primární prevencí patologických jevů, protidrogovou prevencí a odbornými

preventivními opatřeními policie a justice. Umocněno o problém nerealizovaného kontinuálního odborného vzdělávání „preventistů“ v kmenových a příbuzných oborech. Nadále tedy na rozdíl od právního prostředí upravujícího podrobně a v mnoha legislativních normách oblast represivní trestní politiky je prevence kriminality v českém právním řádu upravena nedostatečně a neposkytuje potřebnou oporu pro fungování systému prevence kriminality v České republice. Pro reálný výkon manažera prevence kriminality je chybějící právní norma handicapem především v nezařazení této agendy mezi precizně vydefinované veřejné politiky. Ač všechny orgány spolupracující na prevenci kriminality s výjimkou NNO, mají právní postavení plynoucí z právních norem. Z mého hlediska je značným problémem faktor krajské úrovně řízení prevence kriminality, protože v případě Středočeského kraje je pozice krajského manažera prevence kriminality právě potřetí obsazována za poslední dva roky. Zároveň stále není zpracována krajská koncepce prevence kriminality, která měla být závazná již od roku 2013 a v neposlední řadě není ze strany Krajského úřadu Středočeského kraje vyvíjena jakákoliv koncepční, metodická či koordinační aktivita. Navíc prevence kriminality není etablována v krajském rozpočtu a nejsou na ni vyčleňovány účelově vázané rozpočtové fondy.

5.1. Bezpečnostní výzkum

V souvislosti s prevencí kriminality je důležité uvést zmínku o Programu bezpečnostního výzkumu, který je *„navrhován z důvodu potřeby nových poznatků, postupů a metod jejich šíření a zejména využití v bezpečnostní praxi při zajišťování významných úkolů spojených s vnitřní bezpečností státu a ochrany jeho obyvatel.“*⁸ Jedná se o finanční mechanismus realizovaný v plánovacím období let 2010-2015 Ministerstvem vnitra a jednou z tematických oblastí podpory je ochrana proti kriminalitě, protispolečenskému chování a sociopatologickým jevům. Program vychází z bezpečnostních standardů Evropské unie a příjemci dotačních prostředků *„mohou být výzkumné organizace, malé, střední nebo velké podniky, případně inovační uskupení“*⁹.

^{8 9} Program bezpečnostního výzkumu České republiky 2010-2015 a Předkládací zpráva[online]. [cit. 2012-12-01]. Dostupné z: < <http://www.mvcr.cz/clanek/program-bezpecnostniho-vyzkumu-ceske-republiky-2010-2015-bv-ii-2-vs.aspx>>.

6. Stávající právní úprava prevence kriminality

Orgány státu, které preventivní politiku v oblasti kriminality mají legislativně upravenou, jsou:

- Policie ČR – zákonem č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, v platném znění. Postavení prevence kriminality je dáno ustanovením § 17, kdy Policie ČR spolupracuje na prevenci kriminality a sociálně patologických jevů;
- Obecní policie – zákonem č. 553/1991 Sb., o obecní policii, v platném znění. Podíl obecní policie na prevenci kriminality v obci je dán ustanovení §2;
- Probační a mediační služba – zákonem č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě v platném znění. Kdy ustanovení § 4, upravuje činnost Probační a mediační služby a ukládá jí podíl na prevenci trestné činnosti;
- Státní zastupitelství – zákonem č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství, je vymezena jeho působnost v ustanovení § 4 na podílu na prevenci kriminality a poskytování pomoci obětem trestných činů;
- Municipální legislativa – zákon č. 128/2000 Sb., o obecním zřízení v ust. § 85, vyhrazuje právo zastupitelstvu obce na rozhodování o bezúplatném převodu peněz věnovaných na prevenci kriminality. Obdobné úpravy obsahují zákon č.129/2000 Sb., o krajském zřízení v ust. § 36 a zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze v ust. § 59.

6.1. Právní úprava dotační politiky v oblasti prevence kriminality

Dotační politika v oblasti prevence kriminality je především upravena zákony:

- č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, v platném znění;
- č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, v platné znění;
- Vyhláškou Ministerstva financí a Ministerstva pro místní rozvoj č. 560/2006 Sb., o účasti státního rozpočtu na financování programů reprodukce majetku.

7. Opatření prevence kriminality v ČR

Strategický záměr Vlády ČR v oblasti bezpečí obyvatel a prevence kriminality je aktuálně naplněn usnesením Vlády ČR ze dne 14. prosince 2011 č. 925, kterým byla přijata Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015. Zpracování strategie bylo provedeno na základě usnesení vlády ze dne 13. dubna 2011 č. 261 ke „Zprávě o plnění úkolů vyplývajících ze Strategie prevence kriminality na léta 2008 až 2011 za rok 2010“.

Materiál předložený Vládě ČR k projednání, prošel dle Jednacího řádu vlády mezirezortním připomínkovým řízením, kde byly akceptovány připomínky Ministerstva spravedlnosti, Ministerstva zdravotnictví, Ministerstva pro místní rozvoj a Úřadu vlády – Sekce lidských práv. Dále bylo předloženo vyhodnocení realizace Strategie prevence kriminality na léta 2008 až 2011 s tím, že „*prioritou Strategie prevence kriminality na léta 2008 až 2011 byl rozvoj systému prevence kriminality na krajské a městské úrovni, zkvalitňování meziresortního systému péče o ohrožené a rizikové děti, podpora a metodické vedení specifických celorepublikových projektů, mezinárodní spolupráce, legislativní oblast a priority stanovené jednotlivými členy RVPPK*“ (MV-předkládací zpráva, 2011). Těchto cílů bylo dosaženo s tím, že pro nové programovací období let 2012-2015 je systém prevence kriminality přístupný všem obcím, bez rozdílu počtu obyvatel.

Základními prováděcími dokumenty prevence kriminality v ČR je Strategie prevence kriminality na léta 2012 až 2015 (dále jen Strategie) a Zásady pro poskytování dotací ze státního rozpočtu na výdaje realizované v rámci programu prevence kriminality (dále jen Zásady). Právě hierarchizovaný systém dotační politiky státu zajišťuje kontinuální návaznosti státních a municipálních cílů a priorit, které jsou stanoveny Strategií. Handicap roztržitých samosprávných rozhodnutí obcí, měst a krajů je tedy v důsledku korigován dotační politikou státu a vzájemná provázanost je vyžadována v rámci dotačního řízení Ministerstva vnitra. Kontinuálnost cílů a priorit je dále metodicky podněcována v rámci tvorby strategických plánovacích dokumentů municipalit tzv. plánů prevence kriminality obcí, měst a krajů.

8. Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015

Strategie hodnotí vývoj systému prevence kriminality od roku 1993, kdy se fakticky preventivní politika stala systémovou činností vládních aktivit. Strategie se odkazuje na zkušenosti z realizace preventivních politik do současnosti a navazuje na mezinárodní doporučení OSN v oblasti prevence kriminality.

Strategie „formuluje vizi cílového stavu v prevenci kriminality. Po 16 letech praktického výkonu, teoretických studií a ověřování, zkoušení různých metod, přístupů, zvnitřnění prevence kriminality v činnostech jednotlivých institucí, ale i v myšlení pracovníků a veřejnosti, se jeví takový postup jako efektivní. Lze říci, že dále formulovaná vize je esencí vyhodnocení dopadů všech předchozích strategií prevence kriminality.... Strategie chce svými dopady postihnout především kriminalitu obecnou, která ohrožuje a obtěžuje občany a nezřídka ovlivňuje jejich názory na schopnost státu čelit kriminalitě a zajistit jejich bezpečí.“

Pozitivní vymezení působnosti Strategie plyne z rozsahu zastoupených orgánů veřejné správy v Republikovém výboru pro prevenci kriminality (viz. dále). Negativním vymezením Strategie je definice oblastí, na něž není primárně zaměřena, jedná se o prevenci hospodářské kriminality, organizovaného zločinu a bezpečnostních oblastí, které jsou řešeny ve specifických koncepčních materiálech. Strategie stanovuje vize dalšího vývoje prevence kriminality s desetiletým výhledem, jako stav, kdy budou nadále na vládní úrovni přijímány strategické dokumenty ve čtyřletých periodách. Nadále bude uplatňován systém spolupráce oprávněných subjektů, tři úrovně řízení s tím, že důraz bude kladen na obce a územní odbory Policie ČR. Kontinuálně bude zajištěno finanční a organizační zázemí ze strany Ministerstva vnitra a ostatních zúčastněných orgánů veřejné správy.

8.1. Principy a priority

Strategie zohledňuje doporučené principy 12. Kongresu OSN o prevenci kriminality a trestní justici z roku 2010 a vytyčuje hlavní předpoklady úspěchu při snižování a předcházení trestné činnosti. Zohledňuje kontrolu kriminality, jako primární předpoklad bezpečí obyvatel, kvality jejich života a možností jejich sociálního a ekonomického rozvoje. Dále definuje prevenci kriminality, jako veřejnou politiku nejen státu a trestního systému, ale také jako multidisciplinární systém veřejné správy se zapojením veřejnosti. Předpokládá kvalifikované a odborně vybavené pracovníky a zohledňuje dlouhodobost a finanční rozměr aktivit. Dále respektuje rozdělení preventivních aktivit do základních oblastí s důrazem na sociální oblast a to konkrétně na děti a mladistvé. V případě situační prevence zaměřuje aktivity na maximalizaci rizika dopadení pachatelů. Neopomíjí ani otázky sociální soudržnosti v obydlených aglomeracích.

Priority Strategie jsou stanoveny následovně:

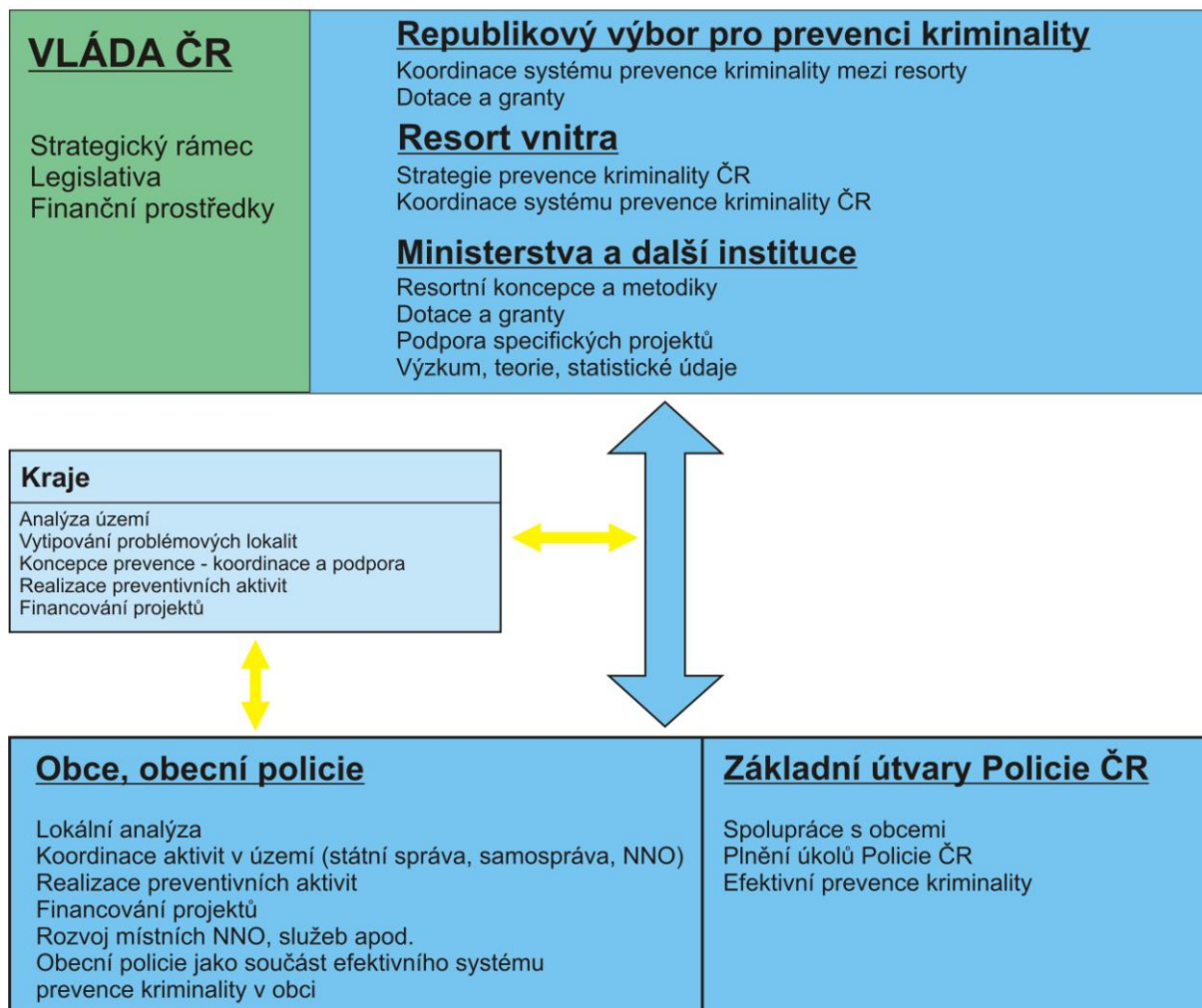
- *„Snižování rizik a výskytu protiprávní činnosti na úrovni obcí a regionů, včetně oslabování rizikových faktorů, které přispívají k výskytu protiprávního jednání;*
- *Integrace efektivní prevence kriminality do výkonu práce v Policii ČR, zejména na základních útvarech;*
- *Podpora národních specifických projektů a programů;*
- *Vytvoření efektivního a stálého systému sběru, analytického zpracování, předávání a poskytování informací v oblasti prevence kriminality mezi všemi úrovněmi subjektů prevence kriminality.“*

8.2. Resorty a subjekty zapojené do realizace Strategie

Strategie je tak jako v minulém plánovacím období let 2008 až 2011 organizačně realizována na 3 úrovních a to na republikové, krajské a obecní. Koordinační úlohu bude nadále zajišťovat Republikový výbor pro prevenci kriminality.

Obrázek č. 1
Systém prevence kriminality v ČR

SYSTÉM PREVENCE KRIMINALITY V ČR

Zdroj: Strategie prevence kriminality na léta 2012 až 2015

8.3. Aktéři prevence kriminality dle Strategie

- Republikový výbor pro prevenci kriminality
- Ministerstvo vnitra
- Policie ČR
- Ministerstvo práce a sociálních věcí
- Ministerstvo spravedlnosti
- Probační a mediační služba ČR
- Nejvyšší státní zastupitelství

- Institut pro kriminologii a sociální prevenci
- Vězeňská služba České republiky
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
- Ministerstvo zdravotnictví
- Ministerstvo pro místní rozvoj
- Ministerstvo obrany
- Rada vlády pro koordinaci protidrogové politiky
- Rada vlády pro záležitosti romské menšiny
- Zmocněnkyně vlády pro lidská práva a vrchní ředitelka Sekce pro lidská práva
- Odbor pro sociální začleňování v romských lokalitách (Agentura)
- Vyšší územně samosprávné celky
- Územně samosprávné celky

Koordinační roli mezirezortního charakteru zajišťuje Republikový výbor pro prevenci kriminality, který zároveň schvaluje dotace pro všechny tři úrovně realizace prevence kriminality. Nese odpovědnost za přípravu podkladů pro jednání Vlády ČR a Parlamentu ČR a je zastupujícím orgánem ČR v mezinárodních organizacích v oblasti prevence kriminality. Oproti tomu koordinační roli systému prevence kriminality zajišťuje Ministerstvo vnitra a funkce sekretariátu je zajišťována prostřednictvím Odboru prevence kriminality MV. Ministerstvo vnitra je odpovědné za zpracovávání analýz a bezpečnostních auditů a za následný návrh systémových řešení prevence kriminality. Zároveň je odpovědné za medializaci problematiky a metodickou podporu manažerů prevence kriminality. Další z orgánů, na který je kladena značná odpovědnost, je Policie ČR. Mimo primárních činností, jimiž je zajištění bezpečnosti a veřejného pořádku, je jí dále uložena činnost k předcházení trestné činnosti, analytická práce a spolupráce na realizaci prevence kriminality. Policie ČR zpracovává svou resortní koncepci prevence kriminality a v rámci její struktury má dojít k zintenzivnění spolupráce na krajské úrovni s krajskými úřady (koncepční materiál právě prochází schvalovacím řízením). Dále má Policie ČR rozšiřovat spolupráci v intencích uzavíraných koordinačních dohod se samosprávami a s obecními policiemi na principech community policing. Na oslabování rizikových faktorů spolupracují v rámci své působnosti a Strategie Ministerstvo práce a sociálních věcí, Probační a mediační služba ČR, Nejvyšší státní zastupitelství, Vězeňská služba České republiky a

Ministerstvo spravedlnosti. To je zároveň zřizovatelem Institutu pro kriminologii a sociální prevenci, který zajišťuje teoreticko-analytické činnosti v oblasti výzkumu kriminologie, kriminality a sociálně patologických jevů. Dalším ze spolupracujících orgánů je Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy, které koordinuje oblast specifické primární prevence rizikového chování u mladistvých. Zároveň zajišťuje metodickou a dotační podporu. V oblasti návykových látek je spolupracujícím orgánem Ministerstvo zdravotnictví v oblasti bydlení se jedná o Ministerstvo pro místní rozvoj. Rizikovým jevům se věnuje také prevence kriminality v rezortu Ministerstva obrany. Prevence kriminality je také součástí agend Úřadu vlády, kde je zastoupena ve výkonu poradního orgánu Rady vlády pro koordinaci protidrogové politiky. Jedná se o orgán, který koordinuje svou agendu napříč výkonem veřejné správy, je odpovědný za přípravu koncepčních materiálů Vlády ČR a dotační politiku. Neopomenutelnými spolupracovníky jsou tzv. lidsko-právní orgány, které spolupracují především na sociální integraci s akcentem na romskou menšinu.

Vyšší územně správné celky, jako střední prvek řízení systému prevence kriminality spolupracují v rámci samostatné působnosti především na koordinaci aktivit v rámci jejich územní působnosti a dotačních řízeních. Dotační prostředky mohou mít jak ministerský, tak krajský charakter.

Základním prvkem řízení systému prevence kriminality jsou obce a města, která vykonávají aktivity prevence kriminality v rámci samostatné působnosti a oni jsou faktickými strůjci preventivních aktivit na svých územích s cílem kontroly kriminality. Kontinuita všech tří úrovní řízení je zajištěna právě prostřednictvím stanovených cílů a priorit Strategie, kdy jsou tyto cílové stavy metodicky prolнутy do strategických materiálů všech úrovní a jejich naplňování je kontinuálně sledováno v rámci dotačních řízení Ministerstva vnitra. To vše při zachování práva stanovení regionálních cílů s ohledem na krajské a místní regionální potřeby a odchylky.

8.4. Metody a nástroje k dosažení cílů Strategie

Důraz je kladen na úlohu krajů, které zpracovávají krajské koncepce prevence kriminality, podílejí se na procesu výběru projektů obcí a měst pro dotační podporu

Ministerstva vnitra zároveň mohou vytvářet vlastní dotační programy. Strategie předpokládá vznik krajských Center prevence rizikového chování, které mají zahrnovat koordinační platformu pro prevenci kriminality, protidrogovou prevenci, primární prevenci a romského koordinátora včetně prevence probační a mediační služby a Policie ČR. Strategie dále ukládá doporučení a termíny jejich splnění pro úspěšné působení kraje v systému prevence kriminality. V případě Středočeského kraje je tato vize nenaplněna.

8.5. Prevence kriminality na úrovni měst a obcí

Předpokladem úspěšného fungování prevence kriminality na místní úrovni je zpracování plánu prevence kriminality, který bude vycházet z místních znalostí a analýzy rizikových a kriminogenních jevů. Další z povinností města či obce je jmenování odpovědné osoby za agendu prevence kriminality a pracovní skupiny. Koncepční dokument regionální úrovně musí být v souladu se Strategií a jeho závaznost musí potvrdit zastupitelský orgán obce či města. Na obecní úrovni je zdůrazněna pozitivní role obecních policií, které jsou zřizovány k zajištění místních záležitostí veřejného pořádku a participují na realizaci preventivních politik měst a obcí.

8.6. Analytické a mapové podklady

Strategie vytyčuje cíle ke zkvalitnění získávání, analýze a využití statistických a analytických dat a to jak ze strany Ministerstva vnitra, Policejního prezidia, tak krajů a obcí. Hlavní díl odpovědnosti je připisován Policii ČR, která má pro potřeby prevence kriminality zajistit:

- „analýzu bezpečnostní situace na lokální úrovni a zejména;
- *ad hoc analytická rozpracování konkrétních bezpečnostních problémů.*“

To vše s cílem poskytnout odpovědným pracovníkům prevence kriminality dostatek výchozích dat pro možnosti koncepčního plánování a realizace vhodných a účinných preventivních opatření.

Další z podkladových materiálů jsou mapy kriminality, které mají vypovídací hodnotu o nápadu trestné činnosti pro veškeré složky preventivního systému včetně republikové a obecní policie. Mapy jsou druhým rokem veřejně přístupné a data byla medializována v celostátních denících. Pro potřeby prevence kriminality jsou mapy trestné činnosti kombinovány o data výplat sociálních dávek a z takto kompleťovaných dat je sestavena tabulka s pořadím jednotlivých okresů v ČR, která je jedním z hodnotících parametrů v rámci dotačního řízení MV ČR.

8.7. Efektivita preventivních opatření, aktivit a projektů

Ač je prevence kriminality jednou z bezpečnostních politik státu, v jejímž rámci dochází k alokaci veřejných prostředků, nejsou pro měření její efektivity stanoveny parametry hodnocení. Dostupné jsou pouze nezávazné Beccariovy normy Dolnosaské zemské rady pro prevenci z roku 2005. Bohužel je v rámci dotačních řízení soustavně hodnocena pouze procesní efektivita, tedy efektivita administrativních úkonů. Tento handicap měl být odstraněn do konce roku 2012, k čemuž nedošlo. V rámci dotačních žádostí si žadatelé stanovují efektivitu jednotlivých projektů, ta je ale individuální, nesouměřitelná a zcela nekonceptní.

8.8. Vzdělávání

Strategie vytyčuje cíle v oblasti vzdělávání a to jak pro pracovníky Policie ČR, kteří v rámci své specializace mají projít systémovým školením. Tak pro manažery prevence kriminality, kteří by měli absolvovat akreditovaný kurz. Aktuálně považují tyto cíle za zcela nenaplněné, protože ani na jedné z uvedených úrovní se vzdělávání nerealizuje.

Pro zvyšování teoretické úrovně v oboru prevence kriminality jsou neocenitelnou pomůckou výzkumné a analytické práce Institutu pro kriminologii a sociální prevenci, který je zřízen Ministerstvem spravedlnosti. Především jeho ediční činnost v kombinaci s metodickou činností Ministerstva vnitra jsou po odborné stránce instituce, které zajišťují odborné materiály pro samovzdělávání pracovníků prevence

kriminality. Pro rozvoj teoretických znalostí v tomto oboru je značným negativem, že prevence kriminality není odborně přednášena na žádné vysoké škole a ani není akreditován tento obor na žádné vysoké škole v České republice. A to včetně Policejní akademie České republiky v Praze.

8.9. Nástroje prevence kriminality

Nástroje sociální prevence

Strategie zaměřuje nástroje sociální prevence na „*potenciálního či skutečného pachatele nebo na oběť trestných činů.*“ Přičemž cílové skupiny jsou definovány následovně:

- *„Děti a mladí dospělí;*
- *Rodiny s rizikem výskytu kriminálního chování;*
- *Recidivisté;*
- *Oběti trestných činů;*
- *Komunity.*“

Nástroje situační prevence

Oproti tomu situační prevence se zaměřuje na „*znesnadnění spáchání trestného činu, zvýšení rizika pro pachatele, že bude dopaden a potrestán, a minimalizace zisků z trestné činnosti.*“ Příkladem těchto prostředků jsou městské kamerové dohlížení systémy, osvětlení prostorů, odstranění nepřehledných zákoutí, zabezpečení objektů či použití individuálních technických prostředků.

Nástroje viktimní prevence se zaměřují na potenciální oběti trestných činů s cílem zvýšení jejich znalostí a zásad bezpečného chování. Za nástroje považujeme informovanost a osvětu. Především s ohledem na „*informování veřejnosti o stavu, vývoji a typech trestné činnosti v lokalitách, (nebezpečích ohrožení různými formami trestné činnosti) a o možnostech a způsobech ochrany před ní...*“ Těmto aktivitám má napomoci i zřízení informačního portálu www.prevencekriminality.cz, který v on-line prostředí, umožní sdílení zásad fungování prevence kriminality, informací a praktických rad (webový portál je již aktivní). Další z informačních kanálů bude elektronický

měsíčník zaměřený na informování široké veřejnosti o preventivních aktivitách a novinkách (měsíčník je již dostupný na výše uvedeném webu).

8.10. Specifické nástroje prevence kriminality

Strategie věnuje pozornost komunitním opatřením, které budou zaměřeny na obecní lokality *„kde lidem hrozí vysoké riziko, že se zapojí do trestné činnosti nebo se stanou její obětí, a to např. z důvodu rozsáhlé deprivace, prostorové segregace nebo nedostatku soudržnosti v komunitě nebo kombinace jiných ekonomických a sociálních problémů.“*

Příkladem takových aktivit je Program prevence kriminality a extremismu – Úsvit, který je realizován od roku 2009 a jeho cílem je *„zlepšení veřejného pořádku a bezpečnosti v sociálně vyloučených lokalitách, podpora nerepresivních metod práce Policie ČR i obecní policie, eliminace sociálně rizikových jevů a prevence útoků páchaných extrémistickými seskupeními.... Součástí Programu Úsvit je projekt „Asistent prevence kriminality“, jehož cílem je snížení počtu spáchaných trestných činů i přestupků (protiprávního jednání obecně) v sociálně vyloučené lokalitě, zajištění vymahatelnosti práva, prevence sousedských sporů, bagatelní a latentní protiprávní činnosti, kterou Policie ČR a obecní policie v rámci sociálně vyloučených lokalit obtížně řeší, a změna negativního pohledu majoritní společnosti na osoby sociálně vyloučené.“* Pilotní realizace se účastnilo také město Kladno a analýza projektu bude předložena dále. Aktuálně je model projektu Asistent prevence kriminality realizovaný ve vybraných městech, také v rámci Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost.

Strategie předpokládá zintenzivnění spolupráce Policie ČR a Úřadem vlády - odborem pro sociální začleňování v romských lokalitách Úřadu vlády ČR. Dalšími ze specifických nástrojů prevence kriminality je Systém včasné intervence¹⁰, Národní

¹⁰ Systém je realizován na základě Usnesení Vlády ČR ze dne 17. března 2011 č. 191. Jedná se systémové nastavení práce orgánů veřejné správy, které se podílejí na ochraně ohrožených dětí. Bohužel není systém aplikován na státní úrovni, ale je na rozhodnutí jednotlivých samospráv, zda ho realizují na svém území. V případě města Kladna je stanovisko OSPODu zamítavé a přes vyjádření zájmu ze strany všech potenciálních článků systému (již od roku 2009) se SVI nerealizuje.

koordinační mechanismus pátrání po pohřešovaných dětech¹¹, Prevence rizik souvisejících s virtuální komunikací¹², Speciální výslechové místnosti¹³, Prevence domácího násilí¹⁴, Prevence obchodování s lidmi¹⁵, Prevence předluženosti jako kriminogenního faktoru¹⁶.

V oblasti kriminologického výzkumu Strategie zmiňuje jeho realizaci v roce 2012 s tím, že jeho výsledky byly prezentovány počátkem letošního roku. Strategie zohledňuje potřebu zjištění pocitů a názorů obyvatel ČR na veřejný pořádek a bezpečnost s tím, že výhledově je záměr zjišťování vývoje a stavu jednotlivých sociopatologických jevů.

8.11. Dotační politika v oblasti prevence kriminality

Strategie stanovuje systém dotační politiky, kdy jeho aplikace vychází z každoročně přijímaných Zásad pro poskytování finančních prostředků na dotační podporu prevence kriminality. Tyto budou analyzovány následně, ale je nutno zdůraznit, že program prevence kriminality a jednotlivé projektové dotační žádosti mají

¹¹ Projekt je realizován v návaznosti na mezinárodní Úmluvu o právech dítěte a Opční protokol k Úmluvě o zapojování dětí do ozbrojených konfliktů. Jedná se o systém rychlého a úspěšného nalezení pohřešovaných dětí se zapojením veřejnosti a poskytování psychologické podpory rodinám pohřešovaných dětí prostřednictvím průběžně proškolených policejních psychologů.

¹² ČR je v evropském měřítku zemí, kde jsou děti ohroženy nevhodným obsahem internetových stránek, kyberšikanou, dětskou pornografií a extremistickými webovými stránkami. Na tuto situaci chce město Kladno aktuálně reagovat spuštěním preventivního programu od školního roku 2013-2014 pro žáky základních škol, pátých tříd.

¹³ Speciální výslechové místnosti jsou realizovány na územních odborech Policie ČR, kde jsou oběti, nebo svědci trestné činnosti v dětském věku vyslýchány. V případě města Kladna, byla tato místnost realizována již v roce 2008 s tím, že v roce 2010 byla z prostředků města místnost dovybavena.

¹⁴ Je realizován na základě usnesení vlády ČR č. 262 o Národním akčním plánu prevence domácího násilí na léta 2011-2014 (NAP DN). Ministerstvo vnitra realizuje svou participaci na řešení problematiky prostřednictvím dotačních výzev a metodického usměrňování.

¹⁵ Jedná se o program zaměřený na pomoc obětem a potencionálním obětem sexuálního a pracovního vykořisťování a to jak na našem území, tak občanů ČR v zahraničí. Jeho parametry budou v roce 2013 harmonizovány v souladu s evropským právem.

¹⁶ Předlužení, jako jeden ze základních faktorů kriminogenního chování je problematika, kterou chce MV řešit otevřením široké odborné diskuse s cílem koordinovaného přístupu. Základní koordinační partnerství již byla navázána v roce 2012.

obcí, městům a krajům napomoci k aktuálnímu řešení bezpečnostních problémů na jejich území. Tento finanční nástroj státního rozpočtu alokuje 225 milionů Kč na stávající programové období.

9. Zásady pro poskytování finančních prostředků na dotační podpory prevence kriminality pro rok 2013

Zásady dotačního programu v preambuli odkazují na Strategii a vymezují účel použití dotačních prostředků z kapitoly Ministerstva vnitra a oprávněné žadatele o státní účelovou dotaci (obce a kraje). Pro rok 2013 jsou navíc stanoveny specifické priority zaměřené na sociálně vyloučené lokality a prevenci rasových a extremistických trestných činů.

Zásady specifikují důvody neudělení dotace¹⁷ s tím, že jsou zde uvedeny i důvody neposkytnutí dotace¹⁸ a ukládají žadatelům realizovat své záměry v souladu se zákonem č. 22/1997 Sb., o technických požadavcích na výrobky v platném znění. Dále Zásady stanovují druhy projektů z rozpočtového hlediska, kdy primárním dělením je investiční, nebo neinvestiční charakter realizovaného projektu. Zásady specifikují proces administrace neinvestičních finančních transferů prostřednictvím krajů na bankovní účty příjemců vedené u České národní banky. Příjemcům je dále uložena povinnost vrácení nespotřebovaných a nedočerpaných finančních prostředků. Následnou kontrolu provádí kraj počátkem následujícího kalendářního roku.

Oproti tomu v případě realizace investičních projektů se příjemce dotace řídí pravidly programového financování dle vyhlášky č. 560/2006 Sb., o účasti státního rozpočtu na financování programů reprodukce majetku v platném znění s tím, Zásady obsahují výčet těchto případů¹⁹. Administrativně se jedná o sled úkonů realizovaných

¹⁷ Nerespektování strategických cílů dle Strategie, neprovedení vyúčtování dotací za předchozí období, dofinancování aktivit ESF.

¹⁸ Primární prevence kriminality, protidrogová prevence, prevence v dopravě, mzdy s oprávněnými výjimkami, provozní náklady s oprávněnými výjimkami, nákup věcí osobní potřeby, pojištění osob a majetku, motivační odměny, nákup motorových vozidel, financování podnikatelských aktivit, cesty a stáže do zahraničí, výdaje na pohoštění a ceny do soutěží s oprávněnými výjimkami.

¹⁹ Kamerové systémy, zabezpečovací a vyhodnocovací soubory, mříže, osvětlení rizikových míst, oplocení rizikových míst, SW a HW pro bezpečnostní a preventivní účely, soupravy pro sport a sportovní hřiště a plácky.

v Evidenčním dotačním systému EDS Ministerstva financí, kdy žadatel předkládá žádost o registraci akce včetně povinných příloh, následně MV vydává Registraci akce a žadatel realizuje přípravné práce ve smyslu výběru dodavatele v intencích zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách v platném znění. V návaznosti na výsledek výběrového řízení na dodavatele prací je ověřena platnost klauzule o 10 % spoluúčasti žadatele případně dojde ke korekci výše poskytnuté dotace. Je uzavřen smluvní vztah mezi příjemcem dotace a dodavatelem a podklady s žádostí o vydání rozhodnutí o poskytnutí dotace akce jsou postoupeny na MV. To přezkoumá zaslané podklady a vydá citované rozhodnutí. Příjemce má povinnost předložit závěrečné vyhodnocení akce, rozšířené o data pro EDS. MV jako poslední administrativní akt, vydá doklad o Závěrečném vyhodnocení akce příjemci. Celý tento proces je nutné realizovat v rámci jednoho rozpočtového roku.

Poskytování dotací je realizováno na základě výzvy k podání dotačních žádostí, kterou každoročně vydává MV na základě rozhodnutí ministra vnitra. Výzvy mohou být v průběhu roku opakovány v závislosti na výši alokovaných finančních prostředků. Podmínkami účasti obce, nebo kraje v dotačním řízení je zajištění institucionálních podmínek ve formě jmenování manažera prevence kriminality a ustanovení pracovní skupiny prevence kriminality daného územně samosprávného celku. Dále zpracování strategického plánovacího dokumentu s minimální platností 2 roky a maximální 4 roky s tím, že přesná struktura dokumentu je dána přílohou č. 8 Zásad.

Žádosti o dotaci musí být předloženy na předepsaném formuláři v předepsaném počtu a formě a jejich závaznost musí předem odsouhlasit Rada, nebo Zastupitelstvo dané municipality (dokládá se kopie usnesení). Kontrasignace žádostí musí být také ze strany územního pracoviště Policie ČR. V žádosti jsou vyčísleny celkové náklady, spolupodíl žadatele (minimálně 10 % celkových uznatelných nákladů) a požadovaná výše dotace. Součástí každé žádosti je popis projektu. V případě žádosti o projekt prevence situačního charakteru je předkládáno stanovisko Policie ČR. U projektů zaměřených na ohrožené děti se dokládá stanovisko příslušného OSPODu a v případě projektů Asistenta prevence kriminality je nutné vypracovat stanovisko žadatele dle přílohy č. 9. Zásad.

Procesní náležitosti podání žádostí o dotace jsou stanoveny následovně:

- Obce a města předkládají své žádosti do 15. 2. daného roku na příslušný kraj;
- Kraje zkontrolují úplnost a správnost žádostí, provedou hodnocení dle přílohy č. 7 Zásad, vyhotoví a zašlou seznam žádostí a protokol o hodnocení do 8. 3.2013 na Ministerstvo vnitra;
- Žádosti následně hodnotí Republikový výbor pro prevenci kriminality a rozhodne o udělení dotací.

MV následně vyrozumí žadatele o výsledku dotačního řízení. Náležitosti rozhodnutí o poskytnutí dotace vyplývají z ustanovení §14, zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech. Jeho nedílnou součástí je stanovení věcných a časových podmínek pro realizaci projektu. Tyto vycházejí z předložených žádostí žadatelů. Změna účelu projektu je nepřipustná, ale připouští se změna položek projektu na základě podané žádosti žadatelem. Zásady vytyčují pravidla pro jednání v případě porušení rozpočtové kázně. Konečným příjemcem dotace je obec, nebo kraj.

Zásady striktně stanovují limity a kritéria poskytnutých dotací²⁰ a odpovědnost příjemce dotace za hospodárné, účelné a efektivní využití státní účelové dotace. Výše uvedené parametry podléhají veřejnoprávní kontrole, dle zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě v platném znění. Oprávnění ke kontrole Zásady specifikují výčtem kontrolních orgánů. Ukončení projektů probíhá na základě vyhodnocení realizace, které je prováděno na standardizovaných formulářích a týká se finančního a věcného hlediska.

Přílohy Zásad specifikují:

- Parametry investičních projektů;
- Rozšiřující podmínky pro zpracování projektů a standardní postupy pro hodnocení účinnosti Městského kamerového dohlížecího systému na rok 2013;

²⁰ Budování MKDS – 1 000 000 000,- až 1 500 000,- Kč; rozšíření MKDS 350 000,- Kč nebo 550 000,- Kč; Sportovní hřiště a placky do 300 000,- Kč; odměny za práci 250,-Kč nebo 500,- Kč - dle odborné náročnosti vykovávané činnosti; pobytová taxa 400,- Kč na osobu a den bez dopravy; mzda Asistentů prevence kriminality do 16 800,- Kč.

- Kritéria hodnocení projektů v rámci Programu prevence kriminality 2013;
- Metodiku pro tvorbu bezpečnostních analýz a koncepcí prevence kriminality na úrovni krajů, měst a obcí; včetně způsobu a kritérií stanovování míry rizikovosti území (indikátory rizikovosti, apod.) ve vztahu k prevenci kriminality;
- Povinné náležitosti projektu Asistent prevence kriminality při čerpání dotace ze státního rozpočtu.

10. Plán prevence kriminality Statutárního města Kladna na léta 2012-2013

Plán prevence kriminality Statutárního města Kladna na léta 2012-2013 byl zpracován v roce 2011 v intencích Metodiky přípravy plánu prevence kriminality obce na léta 2012-2015 vydané Ministerstvem vnitra. Radou města byl přijat dne 6. 2. 2012.

Plán se v úvodu odkazuje na principy preventivní politiky státu a potřebu zajištění bezpečí pro obyvatele města Kladna. Následuje analytická část, která reflektuje statistická data Policie ČR a Městské policie Kladno, doplněná o výstupy z průzkumu veřejného mínění obyvatel města Kladna. Analytická část je doplněna o statistická data nezaměstnanosti, demografická data. Následuje vydefinování vyloučené lokality na území města – „Na Vysokém“ a analytická část je uzavřena institucionální analýzou.

Návrhová část materiálu je zpracována formou zásobníku projektových aktivit, které jsou navrženy v závislosti na zjištěném druhu protiprávního jednání na našem území a v závislosti na potřebách místních aktérů. Potřeby bezpečnostních složek vycházejí z praktických zkušeností a mění se bezpečnostní situace na území města. Jsou výsledkem vzájemných konzultací a participace při přípravě strategického dokumentu města Kladna. Potřeby NNO vycházejí především z jejich dlouholetých zkušeností z terénní práce a potřeby města jsou zohledněny v nalezených kompromisních řešeních, která jsou navrženy následovně:

- **„Technické dovybavení bezpečnostních složek** - Na základě zjištěných požadavků jak ze strany Policie ČR, tak Městské policie Kladno, zajistit v návaznosti na měnící se bezpečnostní situaci, preventivní dovybavení, které sníží možnost páchání trestné činnosti např. v oblasti extremismu, loupeží vozidel, či diváckého násilí;
- **Prevence extremismu** - Formou preventivních vzdělávacích aktivit, realizovaných ve vybraných kolektivech, kde byl detekován problém extremismu, nebo národnostní nesnášenlivosti, bude prováděna kontinuální vzdělávací činnost, zaměřená na prevenci rasistických, xenofobních a extrémistických postojů, výchovu k toleranci a respektování lidských práv;

- **Zvýšení finanční gramotnosti veřejnosti především v oblasti informovanosti občanů o důsledcích půjčování na vysoký úrok** - Informační kampaň a individuální informovanost zaměřená na důsledky půjčování na vysoký úrok a to jednak u lichvářů, jednak u institucí poskytujících tzv. rychlé půjčky;
- **Programy nepatologického trávení volného času pro děti a mládež ze sociálně vyloučených lokalit a z rodin mimo tyto lokality, kde jsou detekovatelné sociopatologické jevy (např. domácí násilí, závislosti, apod.)** - Děti a mladiství ve věku 6-15 let a jejich rodiny, jenž pochází ze sociálně slabší skupiny obyvatel, kulturně, etnicky, jazykově či jinak znevýhodněného prostředí, dále děti a jejich rodiny, které prochází náročnou životní situací, děti týrané, hyperaktivní apod.;
- **Technická opatření zaměřená na seniory** - Někteří prodejci, distributoři, cestovní kanceláře, poskytovatelé telekomunikačních služeb, poskytovatelé finančních služeb, a další, zneužívají nepozornosti a neinformovanosti seniorů k páčání trestné činnosti. Podporována bude montáž technických zařízení pro zvýšení jejich bezpečnosti;
- **Rozšiřování a reinstalace MKDS** - Od roku 1997 buduje Město Kladno kamerový systém, který monitoruje ta nejrizikovější místa ve městě. Reinstalace kamerových bodů, je plánována dle vývoje bezpečnostní situace na území města;
- **Preventivně informační aktivity** - V rámci této aktivity budou probíhat informační činnosti města a bezpečnostních složek, zaměřené na zvýšení informovanosti obyvatel města v oblasti kriminality.“ (Magistrát města Kladna – Prevence kriminality, 2011:20-25)

Strategický dokument města je plně v souladu se strategií státu s tím, že zachovává kontinuitu cílů a priorit, které jsou rozpracovány dle reálných potřeb města, bezpečnostních složek, NNO a managementu prevence kriminality na MMK. Plánovaná opatření jsou v souladu s dlouhodobými potřebami participujících subjektů a zároveň jsou navržena natolik široce, aby byla východiskem pro řešení aktuálních potřeb aktérů prevence kriminality ve dvouleté periodě.

11. Organizační schéma prevence kriminality na Magistrátu města Kladna

Prevence kriminality je na území našeho města realizován od roku 1996. Tehdy byla organizačně začleněna do struktur Městské policie Kladno a na základě metodických pokynů Ministerstva vnitra ČR, došlo k oddělení preventivní a represivní politiky na našem území. Funkci manažera prevence kriminality zastávám na základě jmenování Zastupitelstvem města Kladna. Tento akt učinilo vedení města vedeno snahami o zavedení konceptu bezpečnosti a prevence. Implementace tohoto konceptu je realizována s tím, že Oddělení krizového řízení a drogové prevence, které vedu, koncentruje nejen prevenci kriminality, ale také primární prevenci, protidrogovou prevenci a spolupracuje na zajištění požární prevence. Dále v samostatné působnosti zajišťuje administrativní činnosti související se Sportovní komisí rady města, BOZP a požární ochranu. Zároveň je zde vykovávána agenda přeneseného výkonu státní správy v oblastech krizového řízení, obrany státu a utajovaných skutečností.

OKŘDP je v rámci organizační struktury MMK, v linii podřízenosti primátora města a přímým nadřízeným je tajemník MMK. Ač je tento popis ne zcela přesný, protože spolupráce s primátorem a vedením města v oblasti přípravy na řešení krizových situací je úzká, protože vedení města je současně zastoupeno v Bezpečnostní radě obce s rozšířenou působností Kladno. V oblasti prevence kriminality je nadřízeným primátor města v ostatních činnostech tajemník MMK.

Personální obsazení prevence kriminality je aktuálně zajištěno formou kumulované pracovní pozice, kdy zastávám vedoucí post a zároveň zajišťuji oblast bezpečnosti obyvatel. Absolutní poddimenzovanost této problematiky je zjevná a negativně mu napomáhá i právní neukotvenost prevence kriminality a nevyhraněnost podmínek a pravomocí. Zastupitelnost v případě dlouhodobé nemoci je nulová a v jistém smyslu i nemožná, protože právě osobní jmenování Zastupitelstvem města do pozice manažera prevence kriminality limituje přenos agendy na další pracovníky úřadu. S tímto omezením je spojena další problematika a to nemožnost převedení správy finanční kapitoly rozpočtu města Kladna.

V rámci prevence kriminality jsou realizovány administrativní úkony, které zahrnují na konci předcházejícího kalendářního roku oslovení NNO s nabídkou možnosti spolupráce na preventivních aktivitách v intencích vyhlášení Programu prevence kriminality na následující rok. Standardně do poloviny měsíce ledna jsou prováděny konzultace jednotlivých projektových záměrů, které jsou následně projednány s primátorem města. Navazuje administrativní příprava Programu prevence kriminality na daný rok, v jehož rámci jsou připravovány jednotlivé projektové dotační žádosti a popisy jednotlivých projektů. To vše při respektování finančních a obsahových limitů, které jsou dány Zásadami. Kontinuálně je zabezpečeno souhlasné stanovisko rady města. Následuje kontrasignace dokumentů ze strany primátora města a vedoucího územního odboru Policie ČR. V případě, že je předkládána žádost o dotaci na investiční prostředky, je nutné předložení souhlasného stanoviska územního odboru Policie ČR. Samotné podání je nutné provést do 15.2 daného roku. Jak je patrné z výčtu uvedených pracovních úkonů, je přelom roku a počátek nového kalendářního roku značně náročný s ohledem na personální kapacity MMK. To vše komplikováno o fakt, že závěrečné vyhodnocení podpořených projektů se podává v termínu do 31.1 následujícího roku. Je zde uložen formální postup, který je založen na vyhodnocení finančním a věcném. Tento administrativní překryv fakticky způsobuje, že v měsících prosinec až únor je veškerá kapacita OKŘDP směřována pouze na administraci prevence kriminality. Zpravidla v dubnu daného roku rozhodne RVPK o udělení dotací na což navazuje administrace související s přijetím dotace ve smyslu zákona č. 128/2000 Sb., o obecním zřízení a navazuje realizace jednotlivých aktivit, dle položkového rozpisu. Součástí tohoto výkonu je především práce v elektronickém účetním systému města FENIX, což obsahuje tvorbu objednávek jednotlivých služeb, či zboží. Následuje zaúčtování přijatých faktur.

Veškeré aktivity v oblasti prevence kriminality jsou prezentovány na webových stránkách města www.mestokladno.cz, v sekci prevence kriminality a v měsíčníku, který zdarma vydává kladenská radnice. Informování o preventivních aktivitách je součástí výkonu manažera prevence kriminality.

Handicapem stávajícího organizačního uspořádání na MMK je, že veškeré dění v oblasti prevence kriminality je kumulováno na jediného člověka, který navrhuje, plánuje, administruje, financuje, kontroluje a řídí veškeré aktivity a to jak ve smyslu

dotačního řízení Ministerstva vnitra, tak ve smyslu projektů, které realizujeme z městských finančních prostředků. V případě projektů prevence kriminality, které jsou podpořeny z dotačních prostředků Ministerstva vnitra, město vždy zajišťuje faktickou realizaci prostřednictvím NNO a tedy není potřeba tvorby pracovních míst v rámci MMK. Nevýhodu má tento stav v případě realizace projektů z vlastních finančních prostředků, protože se jedná o akce, které zabezpečujeme kompletně i po realizátorské stránce, tedy zastáváme veškerou komunikaci se všemi partnery, sjednáváme místa konání, zajišťujeme ohlašovací povinnosti, ocenění aktérů a finanční krytí celé akce. Zpravidla se jedná o akce celoměstského charakteru se zaměřením na primární prevenci kriminality. To vše za personální účasti dvou pracovníků našeho oddělení. Protože to je stávající personální kapacita Oddělení krizového řízení a drogové prevence. V horizontu měsíce června 2013 bude přijat další pracovník, ale do té doby je situace tristní. Nový pracovník bude zastávat agendy primární prevence a protidrogového koordinátora. Přičemž aktuálně je pro území města Kladna zpracovávána analýza preventivních aktivit v celém spektru, jejímž výsledkem bude zjištění oblastí a problémů, které jsou nedostatečně sanovány ze strany orgánů veřejné správy, nebo NNO. Komplikováno o fakt, že s ohledem na problém čerpání finančních prostředků ze Strukturálních fondů EU dochází aktuálně ke značné obměně pracovníků v neziskovém sektoru, což stabilizaci preventivních aktivit na Kladně rozhodně neprospívá.

Situaci prevence kriminality na MMK nepřidá ani zcela formální výkon Pracovní skupiny prevence kriminality. Tato pracovní skupina byla ustanovena v roce 2007 s tím, že její členové jsou jmenováni Zastupitelstvem města Kladna. Zastoupeny jsou obě policie, probační mediační služba, odbor sociální MMK a protidrogový koordinátor. Při jednáních potenciál prevence kriminality opět naráží na chybějící právní normu o prevenci kriminality. Jednání jsou spíše formálního charakteru a je zde patrný nekoordinovaný přístup jednotlivých složek a v jistém smyslu odtazitost jednotlivých aktérů.

Agenda, která je součástí našich pracovních povinností od počátku letošního roku, je zajišťování administrativních činností spojených se Sportovní komisí rady měst. Tento nový pracovní článek v našich každodenních úkonech je dalším z řady záměrů propojení konceptů prevence a bezpečnosti. Zajišťování průběhu dotačních řízení vůči

sportovním klubům a spolkům lze sekundárně zařadit do primární prevence zdravého životního stylu dětí a mladistvých.

Jak z analýzy plyne, je personální stav alarmující a osobně pociťuji selhání v nemožnosti navazování spolupráce například s místním zastoupením Probační a mediační služby v Kladně. Jejich interní a externí projekty zaměřené na práci s odsouzenými jsou oblasti, ve kterých bych se ráda angažovala, ale časová kapacita mi to již neumožňuje. Další z oblastí, kterou zcela opomím je spolupráce s věznicí Vinařice, která je na hranici sousedícího katastrálního území a je tedy prakticky v nejbližším sousedství města Kladna.

Další z oblastí, která se mi dlouhodobě nedaří prosadit na MMK je implementace Systému včasné intervence, jako koordinovaného způsobu péče o ohrožené, týrané, zanedbávané a zneužívané děti. A to již od doby, kdy Ministerstvo vnitra dotačně podporovalo tento záměr řádově milionovými dotacemi na pořízení SW a HW vybavení. Dokonce ani osobní intervence tehdejšího ministra spravedlnosti JUDr. Jiřího Pospíšila nezměnila liknavý až amatérský postoj Sociálního odboru MMK, který svou setrvačností blokuje ověřené a vyzkoušené know-how v péči o potenciální i faktické oběti i agresory z řad dětí a mladistvých.

12. Rozpočtový rámec prevence kriminality

Statutárního města Kladna

Prevenici kriminality musíme vnímat jako součást veřejné politiky nejen z důvodu principiálních, ale také z důvodů alokace veřejných prostředků. V citované oblasti se ovšem musíme ztotožnit i s principem v jistém smyslu nenávratnosti, protože hodnocení přínosů vs. náklady lze provést jen z pohledu poskytovatele preventivních činností vůči objednateli. Nelze ho provést z pohledu cílových skupin. Což je a stále více bude problematické pro obhajobu alokace výdajových rámců v této oblasti. Právě jejich výše byla v případě města Kladna od roku 2009 do roku 2012 v celkové výši **5 153 286,- Kč**. Jen pro doplnění uvádím, že v roce 2013 bude prevence kriminality disponovat 700 000,- Kč z rozpočtu města a 207 000,- Kč z udělené dotace Ministerstva vnitra.

Tabulka č. 1

Rozpočtový rámec prevence kriminality Statutárního města Kladna

	Rozpočet MMK	Dotace MV	Celkem
2009	800 000,-	678 000,-	1 478 000,-
2010	800 000,-	1 074 597,-	1 874 597,-
2011	800 000,-	194 109,-	994 109,-
2012	720 000,-	86 580,-	806 580,-
Celkem	3 120 000,-	2 033 286,-	5 153 286,-

Klesající rozpočtový rámec agendy vychází částečně z faktu, že nákladné investiční akce typu kamerových bodů již byly v předchozích letech zrealizovány. Aktuálně jsou realizovány především neinvestiční projekty, které nedosahují vysokých alokací finančních prostředků.

V oblasti prevence kriminality chceme nadále uplatňovat poptávkový princip, kdy jsou realizovány pouze projekty, které vycházejí z reálných potřeb aktérů v kombinaci s potřebami města Kladna. Problémem na území města Kladna je omezený počet NNO, které se reálně zapojují do preventivní činnosti na projektovém principu. Vázanost jednotlivých aktivit z obsahového, časového i finančního hlediska je značná,

ale zároveň si stále musí všichni zúčastnění uvědomovat, že nakládají s veřejnými prostředky a tedy volnost rozhodování o jejich alokaci je značně omezená. Navíc je příjemcem dotačních prostředků město a to nese plnou odpovědnost za realizaci veškerých aktivit a finanční procesy. Poptávkový princip může zároveň znamenat, že prevence kriminality může být zneužita NNO k uspokojování jejich vnitřních potřeb. Značná vázanost NNO na dotačních prostředcích všech druhů je někdy patrná v roztržitosti a mnohavrstevnosti jejich aktivit a proto je nutná kontrola ex ante, in situ i ex post. Těchto rizik si musí být každý správce veřejných prostředků plně vědom a především v oblasti sociální prevence musí být obezřetný. Náklady na jednotlivé dotované projektové záměry v letech 2009—2012 byly dle skutečně uskutečněných aktivit následující:

Tabulka č. 2

Rozpočty projektových záměrů prevence kriminality v letech 2009-2012

Název projektu	rok	Celkové náklady	Dotace MV	Vlastní zdroje
Pod jednou střechou	2009	120 043,-	96 000,-	24 043,-
Správnou cestou	2009	69 108,-	52 000,-	17 108,-
Preventivní pracovník – služba prevence sociálně patologických jevů ve vyloučených lokalitách	2009	109 995,-	30 000,-	79 995,-
Kamera -Václavák	2009	1 200 800,-	500 000,-	700 800,-
	2009	1 499 946,-	678 000,-	821 946,-
Každý den	2010	86 349,-	68 000,-	18 349,-
Vybavení pro zpracování dat	2010	128 055,-	128 055,-	0,-
Asistent prevence kriminality	2010	29 670,-	21 022,-	8 648,-
Konzultant pro lokální partnerství pro oblast bytové a dluhové problematiky	2010	105 600,-	66 000,-	39 600,-

Název projektu	rok	Celkové náklady	Dotace MV	Vlastní zdroje
Střecha	2010	75 520,-	52 000,-	23 520,-
Mobilní kamerové systémy	2010	191 520,-	191 520,-	0,-
Kamera – Zádušní	2010	788 980,-	490 000,-	298 980,-
Hřiště ve vyloučené lokalitě Masokombinát	2010	99 840,-	58 000,-	41 840,-
	2010	1 505 564,-	1 074 597,-	430 967,-
Extremismus?	2011	38 261,-	32 000,-	6 261,-
Asistent prevence kriminality	2011	73 845,-	66 460,-	7 385,-
Bezpečný extrém	2011	53 344,-	30 000,-	23 344,-
Svítání	2011	73 066,-	65 649,-	7 417,-
	2011	238 516,-	194 109,-	44 407,-
BAMBINI	2012	81 122,-	72 000,-	9 122,-
Bezpečnostní řetízky pro seniory	2012	16 200,-	14 580,-	1 620,-
	2012	97 322,-	86 580,-	10 742,-
Celkem	2009-2012	3 341 348,-	2 033 286,-	1 308 062,-

Zároveň byly v letech 2009-2012 realizovány projekty bez spoluúčasti dotačních prostředků v následujícím rozsahu:

Tabulka č. 3

Rozpočty projektových záměrů prevence kriminality v letech 2009-2012 bez spoluúčasti dotací MV

Název projektu	Rok	Celkové náklady
Dotazníkové šetření	2009	36 540,-
	2009	36 540,-
Minikamery pro MP	2010	24 970,-
Dotazníkové šetření	2010	8 294,-
	2010	33 264,-

Název projektu	Rok	Celkové náklady
Výtvarná soutěž	2011	8 740,-
Dotazníkové šetření	2011	12 396,-
Dovybavení výlechové místnosti P ČR	2011	6 807,-
Dopravní prevence v MŠ Studentská	2011	4 009,-
Školská florbalová liga proti kriminalitě	2011	241 000,-
	2011	272 952,-
Bezpečí vozidel s P ČR	2012	20 000,-
Dotazníkové šetření	2012	12 443,-
Školská florbalová liga proti kriminalitě	2012	232 720,-
Sportovní aktivity pro děti z nízkopříjmových rodin	2012	70 590,-
Den bezpečí pro město Kladno	2012	53 716,-
Bezpečí dětí v silničním provozu	2012	10 482,-
Literární soutěž na téma bezpečí v mém městě	2012	7 132,-
	2012	407 083,-
Celkem	2009 – 2012	749 839,-

Jak je patrné z výše uvedených dat, byl rozpočtový rámec prevence kriminality v letech 2009 – 2012 ve výši 5 153 286,-. Oproti tomu výdaje realizované v daném časovém intervalu byly ve výši 2 057 901,- Kč, z toho plyne, že alokace v oblasti prevence kriminality byla fakticky realizována z 39 %. Je tedy zřejmé, že v případě Statutárního města Kladna není plně využíván rozpočtový potenciál a projektové záměry by mohly být realizovány ve větší míře. Což by ovšem znamenalo další administrativní zátěž a ta by byla již nad rámec únosnosti personálních kapacit našeho oddělení. Zároveň je patrný soustavný nárůst počtu realizovaných projektových záměrů s tím, že převažují projekty primárního a sekundárního charakteru.

Nezanedbatelná výše rozpočtových prostředků města Kladna zajišťuje dostatečnou stabilitu a rozvojový potenciál pro projekty prevence kriminality. Účetní vyčlenění finančních prostředků v rámci vyhrazené kapitoly rozpočtu města Kladna navíc zajišťuje účelové využití. Pozitivem celého procesu je také zúžený výčet osob, které mají právo o výdajích rozhodovat, přičemž se v přípravné fázi jedná o primátora města a manažera prevence kriminality.

13. Projektové záměry v letech 2009-2012

Kriminalita a její příčiny na území města Kladna jsou ovlivněny jak aktuálními kriminogenními faktory, tak z části historickými danostmi a geografickou polohou. Ta je hybatelem především s ohledem na blízkost hlavního města Prahy. Historické danosti vyplývají z industriálních změn, které proběhly v 90. letech, kdy zde byly ukončeny hutní a hornické činnosti. Tím enormně vzrostla nezaměstnanost, která s sebou nesla i doprovodné negativní jevy v podobě zvýšené kriminality.

Počet nezaměstnaných v Kladně byl k 31. 12. 2012, 3 477 osob. S tímto faktem jsou spojeny další sociální faktory, kdy se zvedá drobná latentní kriminalita v oblastech s vyšším počtem sociálně slabých občanů a nezaměstnaných. Opomenout nesmíme ani ekonomické faktory, kdy tzv. dluhová past může vést k celé plejádě páchané kriminality. Statistická data posledně jmenovaných faktorů, ale nelze doložit.

Pro zjištění faktického stavu kriminality na našem území využijeme statistická data Policie ČR, která až do roku 2010 byla vykazována prostřednictvím indexu nápadu trestné činnosti a aktuálně jsou vykazována prostřednictvím počtu evidovaných zločinů a přečinů. Zároveň je míra kriminality vztažena i k statistickým datům přestupkového charakteru, která vede Městská policie Kladno.

Tabulky č. 4 a 5

Bezpečnostní situace na Kladně v letech 2009-2012

	2009
Nápad trestné činnosti (index na 10 000 obyvatel)- okres PČR	269,97
Nápad trestné činnosti (index na 10 000 obyvatel)-město Kladno	351,78

	2010	2011	2012
Nápad trestné činnosti na území města Kladna (počet evidovaných přečinů a zločinů)	2 295	2 298	2 253

Tabulka č. 6 až 9

Statistika kriminality, pachatelů, obětí a meziročního srovnání na Kladně
v letech 2010-2012

Kriminalita (přečiny i zločiny)

Rok	Celkem	Násilná	Mravnostní	Majetková
2010	2295	189	14	1311
2011	2298	164	18	1263
2012	2191	152	18	1233

Pachatelé

Rok	Věk 0-14 let	15-18 let	18 a více let	Recidivisté
2010	17	26	1197	256
2011	13	29	1120	289
2012	12	17	914	318

Oběti

Rok	Děti (0-18 let)	Ženy	Osoby starší 65-ti let
2010	27	87	36
2011	33	78	25
2012	30	63	22

Meziroční srovnání

Rok	Celkem	Meziroční srovnání	Index na 10 000 obyvatel
2010	2295	-	340
2011	2298	+3	342
2012	2191	-107	326

Tabulka č. 10

Statistika přestupkového jednání na Kladně v letech 2009-2012

	2012	2011	2010	2009
Celkový počet přestupků	16 360	19 802	20 874	22 286
Z toho - noční stání	11	19	36	42
- stání na zeleni	337	263	133	307
- zákazové značky	3 906	6 010	6 545	4 458
- pěší zóna	71	236	108	95
- stání na chodníku	857	1 134	880	934
- veřejný pořádek	3 511	4 950	4 799	4 753
- proti majetku	995	1 325	1 287	1 419
- zóna plac. stání	285	1 237	1 026	1 309
- vyhrazené parkoviště	327	147	195	141
překročení povol. Rychlosti	2 375	2 499	2 363	2 097
- ostatní přestupky	3 685	1 982	3 502	6 731

Z uvedených dat plyne, že město je nejvíce zatíženo majetkovou trestnou činností. Jedná se o krádeže a vloupání do motorových vozidel a vloupání do obydlí a rekreačních objektů. Faktor, který je nově poptáván ze strany Ministerstva vnitra - počet vyplacených sociálních dávek a jejich výše, není již druhým rokem ze strany města poskytován, protože pracovníci Úřadu práce Kladno, nejsou schopni tento údaj předložit z důvodu změny SW aplikace.

Projektové záměry, které byly v letech 2009 – 2012 plánovány a realizovány, vycházely z potřeb organizací působících v oblasti bezpečnosti a prevence a zároveň zohledňovaly páchanou trestnou činnost na území našeho města:

Tabulka č. 11

Statistika projektových žádostí a jejich struktura v letech 2009-2012

	2009	2010	2011	2012
Počet projektových žádostí o dotace Ministerstva vnitra	7	8	6	11
Celkový počet realizovaných dotovaných projektů	4	8	4	2
<i>Sociální prevence</i>	3	4	3	1
<i>Situační prevence</i>	1	4	0	1
<i>Viktimní prevence</i>	0	0	1	0
Úspěšnost dotačních řízení	57 %	100 %	66 %	18 %
Počet realizovaných projektů mimo dotační řízení Ministerstva vnitra	1	2	5	7

Jak je z výčtu projektových záměrů v letech 2009 – 2012 patrné, bylo předloženo celkově 32 projektových žádostí do dotačního řízení Ministerstva vnitra. Podpořené projekty zpravidla spadají do kategorie sociální prevence kriminality. Omezeně jsou realizovány projekty situační prevence kriminality a omezeně jsou realizovány projekty viktimní prevence kriminality. Z hlediska dělení preventivních projektů dle úrovně preventivních aktivit máme zastoupeny realizované projekty jak v primární, tak sekundární prevenci kriminality, ale zcela selháváme v projektových záměrech terciární prevence kriminality.

13.1. Projekty sociální prevence kriminality

V oblasti sociální prevence kriminality se zaměřujeme na projekty, v jejichž rámci pracujeme s dětmi a mladistvými. Projekty se zacilovaly na snížení výskytu delikventní činnosti a snížení kriminální rizikovosti s regionálním dopadem. Zároveň

byly realizované projekty v souladu s Plánem prevence kriminality Statutárního města Kladna na léta 2012-2013, a to se zaměřením na „*nepatologické trávení volného času pro děti a mládež ze sociálně vyloučených lokalit a z rodin mimo tyto lokality, kde jsou detekovatelné socio-patologické jevy (např. domácí násilí, závislosti, apod.)*“.

Pozitiva:

Cílem těchto aktivit bylo umožnit dětem aktivní využití volného času, seznámit se s novým společenským prostředím, motivování k zájmové činnosti. Volnočasové aktivity předpokládaly zapojení rodičů do plánování a společného trávení volného času dětí, upevnění a rozšíření rodičovských kompetencí a sebevědomí. Zároveň realizujeme pro děti a mladistvé kroužky, kde se zaměřujeme na rozvoj sociálních dovedností dětí, předškolní přípravu a na spolupráci s rodiči v této oblasti. Dále pořádáme pro děti příměstské a letní tábory, pro nabytí nových vědomostí, dovedností a návyků, které jsou využitelné v běžném životě. Cílovou skupinou těchto aktivit jsou děti a mladiství ze sociálně vyloučených lokalit, dále děti se sociálním znevýhodněním a děti ohrožené sociálním vyloučením. Příkladmo se jedná o návštěvy a aktivity: loutková a divadelní představení, návštěvy tematických muzeí, ZOO, trampolínový park a outdoorový lezecký areál, painballový areál, motokáry, jízdárny, kina a multikina, in-line dráhy, taneční workshopy či Aquapark v Kladně. Jednotlivé aktivity jsou navrhovány participujícími subjekty, jedná se o NNO, které se zabývají přímou terénní prací ve vyloučených lokalitách.

Negativa:

Aktivity jsou realizovány včetně vyzvednutí účastníků v lokalitě, dopravy a doprovodu. Tedy kompletní zajištění a přesto nejsme vždy schopni dostat svým předpokladům. V rámci realizace projektů narážíme na fakt, že předem dohodnuté a naplánované aktivity nakonec částečně ztroskotávají na nezájmu rodičů o rozvoj vlastních dětí. Chronickým neduhem je nepřipravenost dětí na aktivity, ač už volíme jen takové, kde je potřeba jen základní sportovní vybavení. Přesto se ne vždy podaří naplnit předpokládaný počet dětí na aktivitě. Anebo se naopak na místo dostaví více dětí, než se původně hlásilo. Tento fakt se v případě odjezdu na pobytové aktivity také několikrát odehrál a museli jsme se s ním vyrovnat. Toto zjištění překvapivě platí nejen pro malé děti, ale i pro teenagery. Značným handicapem byla neprovázanost informací mezi OSPODem a jednotlivými realizátory, ve věci výběru účastníků a sledování případných

vývoje jednotlivých účastníků v oblasti volnočasových aktivit po absolvování těchto programů. Tento fakt hodláme v letošním roce změnit.

Osobním dilematem je, zda se mají tyto aktivity včetně kompletních služeb opravdu poskytovat účastníkům, bez jakékoliv participace z jejich strany. Mám na mysli stav, kdy rodič nenese v danou chvíli žádnou odpovědnost za své dítě a na jeho výchově se vlastně nepodílí. A to jak časově, aktivizačně, tak finančně. Obávám se, zda realizací takového kvanta projektů, vlastně celou sociální situaci nezhoršujeme. A zda tento bohublíbý úmysl vlastně není sociální pokusem, bez kvantifikovatelných výstupů a výsledků. Mé pochybnosti jsou v kontextu na Cambridge-Sommervillský program pro mládež snad pochopitelné. Je tedy otázkou, zda v důsledku nenavozujeme situace, kdy učíme tyto rodiny, že se o děti postará stát, potažmo město, pokud rodiče selhávají. A to z mnoha příčin, které můžeme zahrnout do kategorií osobnostních, společenských či finančních. Nesystémovost a v jistém smyslu nespravedlnost vůči ostatním rodinám, které svou odpovědnost nesou a to za „reálnou cenu“ je věčnou otázkou, na kterou se velmi těžko hledá kvalifikovaná a vyvážená odpověď. Morálním rozměrem realizovaných pobytových aktivit je, jak se jednotlivé děti vyrovnávají s návratem do svého běžného obydlí, když prožijí interval plný aktivit, zájmů a podpory. Nežřídkou se jedná o dobu, která je z jejich strany započata překvapením, až šokem z prostředí pobytu, pravidelným stravováním a péčí doprovodu včetně psychologa.

Jednou z možností řešení je provázání systému státní sociální podpory, konkrétně přídavků na dítě s účelovými náklady na skutečné potřeby dítěte. Tak jako v případě vynuceného využití přídavků na dítě ve prospěch dítěte prostřednictvím spolupodílu rodiny na stravování, které je již na základě stanoviska OSPODu a rozhodnutí příslušného úřadu práce poukazován příslušné školní jídelně. Pak si můžeme klást otázku, zda by kritizované SKARTY měly potenciál tento problém vyřešit. Účelovost výdajů na dítě se v rámci sociální politiky ze strany státu bohužel nevyžaduje.

13.2. Projekty situační prevence kriminality

Projekty tohoto druhu byly v celé éře Programu prevence kriminality na Kladně realizovány z valné většiny pro potřeby Městské policie Kladno. Teprve v posledních

letech jsou zaměřovány na Policii ČR a v jednom případě na výstavbu hracího plácku ve vyloučené lokalitě.

Pozitiva:

Pro Městskou policii Kladno šlo zpravidla o rozšíření kamerového dohlížecího systému, tzv. kamerové body. Aktuálně má systém 28 bodů a je postupně reinstalován na optickou komunikační síť, kterou město Kladno právě buduje. Rozhodnutí o instalaci kamerového bodu vzešla od strážníků a odvíjí se od vývoje kriminality v jednotlivých lokalitách a rozvojových tendencích na území města. Projekty byly podány včetně povinné přílohy č. 5 - Rozšiřující podmínky pro zpracování projektů a standardní postupy pro hodnocení účinnosti Městského kamerového dohlížecího systému. Pozornost byla věnována otázkám:

- zajištění nepřetržitého provozu a způsobilosti operátorů, který je vykonáván strážníky operačního centra MP Kladno;
- způsobu prováděné práce se záznamy, kdy jsou v našem případě záznamy zaznamenávány digitálně cca 10 dní a po naplnění záznamových disků jsou automaticky přemazávány novými událostmi. V případě požadavků orgánů činných v trestním řízení jsou předávány digitální záznamy oprávněným osobám;
- soukromí občanů, dle zákona č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů. Umístění kamer je plánováno a realizováno právě s ohledem na požadavky plynoucí z uvedeného zákona. Informování občanů je prováděno kontinuálně a to jak na webu města, tak na příjezdových komunikacích;
- propojení s Policií ČR bylo vybudováno v roce 1999 pro možnost samostatného monitoringu ze strany P ČR;
- Vyhodnocení účinnosti je prováděno každoročně předkládáním statistik MP Kladno, jak vedení města, tak občanům;
- Standardní postupy vyhodnocení účinnosti nebyly plně uplatněny, protože z informačního systému Policie ČR (ESSK = evidenční statistický systém kriminality), nebylo možné vyčlenit trestnou činnost tzv. pouličního charakteru. Obdobně statistika přestupků nebyla vedena odděleně pro monitorované a nemonitorované území města;

- Zjišťování pocitů bezpečí obyvatel bylo zahájeno právě s ohledem na požadavky Ministerstva vnitra a je v něm pokračováno doposud, jak bude uvedeno dále.

V návaznosti na nejčastěji páchaný druh kriminality, jímž jsou činy spojené s motorovými vozidly a to jak ve smyslu krádeží, tak vykradení, byl v roce 2012 realizován preventivní projekt z rozpočtových prostředků města. Podrobnosti projektu spadají do kategorie omezené informovanosti, a proto další podrobnosti nebudu uvádět. Další aktivitou prevence kriminality situačního charakteru byla instalace bezpečnostních řetízků na vstupní dveře domácností seniorů a zdravotně handicapovaných na území města s cílem zvýšení bezpečí těchto obyvatel, kteří se stávají obětí podvodníků a podomních prodejců nevalné úrovně. V neposlední řadě byl realizován projekt instalace hrací plochy ve vyloučené lokalitě „Masokombinát“. Jednalo se o projekt, který byl navržen nestátní neziskovou organizací za podpory Policie ČR. Cílem bylo vybudování hracích zařízení pro předškolní a školní děti. Byla vybudována hrací plocha o rozměru 100 m², instalovány basketbalové koše, fotbalové branky a pískoviště pro nejmenší děti. Poslední z realizovaných typů projektů byly zaměřeny na dovybavení Policie ČR technickými prostředky, podle jejich požadavků.

Negativa:

V případě situačních projektů, které jsou investičního charakteru, je nutná administrace dle zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách v platném znění. Negativem je časová náročnost, protože v případě realizace investičního projektu se v podstatě jedná o celoroční administrativní zátěž pro manažera prevence kriminality a celkové rozpočtové prostředky se pohybují v řádech několika set tisíc korun, do milionu korun. Jak je z výčtu realizovaných projektů patrné, vždy se jedná o projekty, které se plně podřizují stávajícímu technickému vybavení bezpečnostních složek. V případě vybudování hřiště se jednalo o splnění povinností vyplývajících ze zákona č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu a z hygienických a bezpečnostních požadavků na hrací prvky pro děti. Negativem v případě pořízení vybavení pro potřeby Policie ČR je v jistém smyslu nesmyslnost celého dotačního procesu. Kdy požadavek pořízení prostředků plyne z potřeb Policie ČR, která je podřízena Ministerstvu vnitra a město je pouhým administrativním zprostředkovatelem s plnou odpovědností za celý proces. V případě hřiště ve vyloučené lokalitě musely být provedeny značné administrativní úkony spojené s ukončením této investiční akce, protože veškeré hrací

prvky byly obyvateli lokality zcela zdemolovány, zničeny a vytrhány. Celá investice v hodnotě 100 000,- Kč tedy byla zrušena a vyvedena z inventarizace města Kladna.

13.3. Projekty viktimní prevence kriminality

Tyto projekty byly realizovány na základě úzké spolupráce s Preventivně informační skupinou územního odboru Policie ČR Kladno. Jednalo se o projekty realizované z městských prostředků a šlo kupříkladu o projekty ocenění poskytnutí první pomoci po trestném činu, dovybavení výslechové místnosti pro dětské oběti a agresory, dětské bezpečnostní projekty v oblasti dopravy, soutěže s tematikou prevence kriminality či celoměstské preventivní akce zaměřené na představení bezpečnostních složek jak zastoupených v integrovaném záchranném systému, tak participujících subjektů. Dále byly v rámci dotačního řízení realizovány vzdělávací preventivní programy zaměřené na prevenci extremismu, rasismu a xenofobie.

Pozitiva:

Hlavními pozitivy těchto aktivit je sekundární zlepšení či zvýšení povědomí o bezpečnostních složkách a zásadách bezpečného chování všech věkových skupin obyvatel. V případě projektů hrazených z prostředků města je proces plánování plně závislý na rozhodnutí primátora města ve věci realizace těchto aktivit a alokování rozpočtovaných finančních prostředků. Neopomenutelným pozitivem těchto projektů je, že prevence kriminality je v těchto případech vnímána velmi pozitivně a „nenásilně“. Dotované vzdělávací programy byly realizovány na středních školách a jejich interakce se studenty byla ohromující. Přidanou hodnotou byla účast odborníka z policejní praxe, který formou výkladu s video - ukázkami policejních zásahů vůči extrémistům a ukázkami znaků extremismu nadchl publikum.

Negativa:

Negativem těchto akcí, je že se navyšuje celkový počet realizovaných aktivit v daném roce a to při personální poddimenzovanosti znamená, že se celkově soustavně zvyšují nároky na administrativu prevence kriminality. V případě celoměstských akcí, které svou návštěvností dosahují 2 000, až 5 000 účastníků se jedná o zajištění

veškerých souvisejících potřeb pro takovouto masu lidí. Souvztažnost mají také nároky na public relations. V důsledku to znamená také osobní mediální prezentaci.

13.4. Specifické projekty prevence kriminality

Specifickými projekty prevence kriminality byl projekt Asistent prevence kriminality, který byl realizován v roce 2010 a 2011. V rámci podprogramu Úsvit byly v roce 2011 realizovány projekty zaměřené na dovybavení Policie ČR pro boj s extremismem.

Pozitiva:

Realizace projektů v rámci podprogramu Úsvit, znamenala úzkou spolupráci s pracovníky P ČR zabývajícími se extremismem v našem regionu. Zjištění jejich potřeb a nahlédnutí do systému jejich práce. Pokud by se tyto projekty realizovaly aktuálně, je již ze strany Ministerstva vnitra zpracována metodika práce s asistenty, která v mnohém předchází problémům, kterých jsme se při realizaci našich projektů dopustili.

Negativa:

V obou letech byl podprogram vyhlášen v letních měsících s tím, že rozhodnutí o udělení dotace vydal RVPK v podzimních měsících. Pro manažera prevence kriminality to znamenalo především v případě investičních akcí, absolutní vypětí a koordinaci veškerých administrativních úkonů, aby byl projekt dokončen v rámci účtovacího roku. V případě projektu Asistent prevence kriminality jsme se navíc potýkali s problémem výběru vhodného kandidáta. V dané době Ministerstvo vnitra stanovilo, že asistent musí bydlet v dané lokalitě pro zvýšení jeho znalostí místních poměrů. Tato logicky znějící premisa se stala pro výběr našeho asistenta nepřekonatelná. První vybraný kandidát se den před podpisem pracovního úvazku stal účastníkem potyčky s důsledky na zdraví, druhý kandidát před nástupem do zaměstnání ztratil zájem o spolupráci. Třetí volba asistenta je dodnes z mého pohledu značně rozpačitá, protože jak jsme v průběhu času zjistili jeho osobnostní úroveň a postavení v romské komunitě bylo značně nejednoznačné. Zároveň přístup Městské policie Kladno k tomuto pracovníkovi byl rozporuplný a s odstupem času tento projekt hodnotím, že se nepotkal ani se správnou podporou vedení MP Kladno, ale ani nebyl

vybrán vhodný kandidát na tento post. Pravdou také je, že metodická podpora a zkušenosti ze strany Ministerstva vnitra byly mizivé a při dnešním hodnocení v místech, kde tato služba funguje, jde patrně o zcela jiné nastavení podmínek oboustranných očekávání.

13.5. Principy „dobré správy“

Prevence kriminality jako jedna z veřejných politik, realizovaných na státní i municipální úrovni musí být uplatňována na principech „dobré správy“²¹. Ochrana veřejného zájmu a to jak ve smyslu státu, tak jeho obyvatel při zachování zákonnosti a demokratičnosti jsou principy, kterými se realizace preventivních opatření v ČR řídí. V případě prevence kriminality se jedná o využití všech stávajících právních institutů, které jsou legislativně upraveny s uvědoměním si jejich limitů a handicapů. Principy subsidiarity jsou v rámci systému prevence kriminality implementovány plně a to na úrovních státu, krajů a obcí. Jejich vzájemná provázanost je nejen nastolována metodickými postupy ústředního správního orgánu, ale také je vyžadována v rámci dotačního řízení. Principy informovanosti jsou uplatňovány zcela samozřejmě, protože se jedná o základní součást preventivních aktivit. Organizační zajištění prevence kriminality je z hlediska principů „dobré správy“ dle mého názoru podceňováno a bagatelizována je možnost synergického potenciálu, který s sebou přináší fenomén koordinovaných činností veřejného sektoru. Z ekonomického hlediska je kontinuální otázkou nastavení hodnocení efektivity celého systému. Z hlediska morálního je prevence typickou ukázkou veřejné politiky, pod níž si každý občan představí více či méně specifikovatelné aktivity, o jejichž bohu libosti jsme přesvědčení, ale nemůžeme je dokázat.

²¹ Dobrá správa v dokumentech Rady Evropy [online]. [cit. 2013-4-30]. Dostupné z: <http://www.mvcr.cz/clanek/dobra-sprava-v-dokumentech-rady-evropy.aspx>.

14. Sonda veřejného mínění obyvatel města Kladna

Rozhodnutí města o realizaci sond názorů mínění obyvatel bylo přijato v roce 2008. Tato aktivita navazovala na přistoupení města Kladna k tzv. TIMURu, tedy Týmové iniciativě pro místní udržitelný rozvoj. Struktura dotazníku a metodika výzkumu byly zcela podřízeny tomuto řekněme ekologickému směru. Následně na to byla městům od roku 2009 v rámci dotačních řízení Ministerstva vnitra uložena povinnost zjišťování pocitu bezpečí ve vztahu k městským kamerovým systémům. Tento požadavek při rozšiřování, nebo zřizování kamerových systémů byl uložen pro zajištění srovnávacích dat.

Z těchto důvodů byla agenda sond veřejného mínění obyvatel města Kladna, od roku 2009 převedena z Odboru životního prostředí na OKŘDP. Vznikla tím širší dotazníková základna, která se v první části zaměřuje na kvalitu místního života na území města Kladna a v druhé části je zaměřena na oblast bezpečnosti (příloha č. 2 - Dotazník spokojenosti obyvatel s místním společenstvím a bezpečností). Tato organizační změna byla provázena dohodou, která zajišťovala neměnnost kladených otázek s výjimkou jediného dotazu, který se každoročně měnil na základě rozhodnutí primátora města. Ovšem snaha o zajištění souměřitelných časových řad ve všeobecné části dotazníku, byla v roce 2012 změněna a to na základě interní diskuse zaměstnanců MMK a vedení města. V letošním roce plánujeme úpravu dotazníku v bezpečnostní části, kdy dojde k částečné redukci dotazů. Jejich znění se právě připravuje.

Přípravná fáze průzkumu veřejného mínění spočívá v oslovení spolupracovníků na MMK s dotazy, zda je z jejich strany potřeba úprav ve stávajícím dotazníku, nebo zde je požadavek na doplnění dotazů. Následně na základě jejich odpovědí probíhá fáze operacionalizace výzkumu, kdy jsou stanoveny proměnné znaky nominálního a ordinálního charakteru s doplněním o poměrové znaky. Následně oslovuji primátora města s požadavkem na stanovení aktuálního dotazu platného pro daný rok. Tyto pracovní úkony jsou prováděny v měsících září až říjen daného roku.

Realizační fáze průzkumu veřejného mínění je zahájena tiskem dotazníků a přípravou transportních obálek, na nichž je vytištěn průvodní text primátora města jednotlivým respondentům. V něm je vysvětlen důvod sběru dat, dále je uveden princip

distribuce, který je prostřednictvím žáků čtvrtých ročníků základních škol tak prostřednictvím klubů seniorů v Kladně. Posledním z distribučních kanálů je vyvěšení dotazníku na webových stránkách města. Samotná distribuce probíhá na základě dohody se všemi základními školami na území města. Dále je distribuce realizována na setkání tří nejpočetnějších klubů seniorů v Kladně, kteří představují potenciál 450 respondentů. Z časového hlediska je distribuce ve školách realizována v jednom pracovním dnu s tím, že termín pro sběr dotazníků ze strany dětí, respektive jejich rodičů je stanoven v horizontu cca 14 dní. Značnou časovou rezervu si musíme vyhradit pro sběr dotazníků od seniorů, protože jejich pravidelná setkání probíhají jedenkrát v měsíci a zkušenosti s návratem vyplněných dotazníků jsou rozporuplné. Pro část klubů seniorů bylo vhodnější vyplňování dotazníků přímo na jejich setkáních a pro další část byl vhodný výběr až po dalším setkání. Důležitým praktickým faktorem, který průběh zjišťování názoru seniorů ovlivnil, bylo, zda na daném setkání klubu byla pozvána hudební produkce a tedy, zda byla pozornost seniorů zaměřena na zábavu a tanec. V ideálním případě máme dotazníky navraceny počátkem prosince a předáváme je NNO s cílem jejich vyhodnocení a zpracování statistického výkazu.

Závěrečná fáze průzkumu veřejného mínění probíhá v měsíci leden následujícího roku, kdy jsou výsledky prezentovány primátorovi města, jsou předloženy k projednání radě a zastupitelstvu města.

Finanční náročnost je cca 20 000,- Kč oproti nabídkám soukromých společností, kdy poslední z nabízených služeb byla honorována ve výši od 120 000,- Kč do 180 000,- Kč (duben 2013). Ač by dodavatelský způsob zajistil reprezentativnost a sumarizaci výsledků, zjevný nepoměr nákladů nás rozhodně nepovede ke změně způsobu realizace v následujících letech.

Výsledky jednotlivých průzkumů veřejného mínění dle jednotlivých let 2009-2012:

Tabulka č. 12

Statistika respondentů, spokojenosti s městem, pocitů bezpečí a ohrožení v letech 2009-2012

	2009	2010	2011	2012
Počet respondentů	508	443	383	461
Poměr ženy/muži (%)	59/41	71/29	76/24	79/21
Pocity spokojenosti /nespokojenosti s městem, jako místem kde žijeme a pracujeme (%)	81/19	82/18	84/16	82/18
Pocit bezpečí a částečného bezpečí (%)	22/57	19/62	12/61	15/62
Pocit ohrožení a částečného ohrožení (%)	3/18	3/16	6/21	3/21

Počty respondentů oscilovaly v intervalu od 383 do 508 obyvatel, přičemž nevyššího počtu respondentů bylo dosaženo v roce, kdy byl průzkum veřejného mínění realizován kvalitativní metodou. Respondenti byli oslovováni tazateli, kteří byli najati MMK. Pokud ovšem na uvedená data hodnotíme ze statistického hlediska je počet respondentů vůči základnímu vzorku v jednotlivých letech od 0,57 do 0,75 %. Ve sledovaném časovém období je konstantní poměr spokojených a mírně spokojených obyvatel, vůči nespokojeným a mírně nespokojeným obyvatelům. Tento faktor má v širším smyslu slova vypovídající hodnotu o spokojenosti obyvatel s každodenním životem ve městě, jehož součástí jsou také pocity bezpečnosti. V posledních třech letech značně stoupá zastoupení žen, které vyplnily dotazník, což může v důsledku ovlivnit i pocity bezpečí či ohrožení. Ty oscilují v souhrnu od 73 do 81 %. Celkové pocity ohrožení oscilují od 19 do 27 %.

Respondenti v jednotlivých letech stanovovali, na jakou oblast kriminality na území města Kladna má být zaměřena větší pozornost (uveden je počet respondentů, kteří vyjádřili tento požadavek).

Tabulka č. 13

Oblast kriminality na území města Kladna, na kterou má být zaměřena větší pozornost v letech 2009-2012

	2009	2010	2011	2012
Krádeže	349	311	256	374
Násilná kriminalita	258	209	229	242
Drogy	201	237	179	235

Jak je patrné, názory obyvatel jsou v jednotlivých letech v podstatě identické a jejich důraz je kladen především na řešení krádeží, násilnou kriminalitu a kriminalitu spojenou s drogami.

Setrvalá je podpora občanů ve věci rozšiřování městského kamerového dohlížecího systému, kdy podpora osciluje mezi 90 až 94 %.

Tabulka č. 14

Souhlas s rozšiřování městského kamerového systému v letech 2009-2012

2009	2010	2011	2012
94 %	92 %	91 %	90 %

Konzistentní je hodnocení obyvatel ve věci jejich informování o aktivitách prevence kriminality, kdy vyjádřili svůj souhlas v intervalu od 56 do 61 %. Tento klesající vývoj musí vést k zamyšlení o způsobu komunikace města s obyvateli v této oblasti. Dokladem je také mizivý zájem o vyjádření názoru jednotlivých obyvatel prostřednictvím dotazníku, který je prezentován na webových stránkách města. Možnost jeho vyplnění a odeslání na můj e-mail je prezentována v regionálním a městském tisku a přesto je každoročně elektronicky podáno jen cca 30 vyplněných podání. Vztáhnuto k celkovému počtu obyvatel a elektronizaci celé české společnosti je to marginální počet. Vystávají tedy logické otázky, na kolik je informačně přínosný webový portál města www.mestokladno.cz v komunikaci mezi MMK a obyvateli.

Tabulka č. 15

Informovanost obyvatel o aktivitách prevence kriminality v letech 2009-2012

2009	2010	2011	2012
60 %	60 %	61 %	56 %

Důležitou oblastí zjišťování názorů obyvatel jsou otázky věkových kategorií, na něž by měl být kladen důraz při realizaci opatření v oblasti prevence kriminality. Zde při určování nejdůležitějších priorit jsou názory obyvatel konzistentní a to s prioritací cílových skupin na děti a dospívající. Tento trend je v souladu s opatřeními, která jsou městem v oblasti prevence kriminality realizována.

Tabulka č. 16

Věkové kategorie, na které má být kladen důraz při realizaci opatření prevence kriminality v letech 2009-2012

	2009	2010	2011	2012
Děti	227	263	230	284
Dospívající	222	229	204	205
Produktivní věk	47	37	42	50
Senioři	57	58	54	89

Názory obyvatel na řazení okruhů, na něž by měl být kladen důraz při realizaci opatření v oblasti prevence kriminality, jsou upřednostňovány opatření fyzické ochrany a budování městského kamerového systému. Tento názorový trend obyvatelstva již není v posledních třech letech ze strany města respektován, to je však ovlivněno dobudováním městského kamerového systému. Opatření fyzické ochrany nejsou realizovány na našem území vůbec, protože osvětlování nebezpečných míst a instalace mříží nikdy nebyly poptávány. Ochrana tohoto charakteru není bohužel ze strany oblužných organizací města, které spravují objekty města vůbec poptávána.

Tabulka č. 17

Okruhy opatření, které mají být realizovány v oblasti prevence kriminality v letech 2009-2012

	2009	2010	2011	2012
Fyzická ochrana	207	162	174	201
Městský kamerový systém	163	180	183	185
Sociální prevence kriminality	77	106	82	112
Viktimní prevence kriminality	93	99	108	134

15. Koordinace preventivních aktivit v souvislosti se sociálním vyloučením

Problematika sociálního vyloučení se stává palčivým problémem pro mnohá města a obce, protože důsledky rezidenční segregace dopadají do všech sfér veřejného života daného regionu. A zároveň již neplatí vždy, že vyloučená lokalita je osamocený objekt, či soubor objektů, které jsou daleko od zástavby ostatních občanů a jedná se zpravidla o historicky zanedbané a problémové místo. Protože tak jak plyne z aktuálních výzkumů na toto téma *„územní dimenze sociálního vyloučení zahrnuje jak koncentraci znevýhodněných osob, tak rizikových charakteristik prostředí, mezi něž lze zařadit například nekvalitní bydlení, chybějící infrastrukturu, špatnou dopravní dostupnost, ale též kriminalitu“* (TEMELOVÁ, POSPÍŠILOVÁ, OUŘEDNÍČEK, 2012:13). Zároveň se zdaleka již nejedná jen o problém nepřizpůsobivých Romů, tak jak je nám tento problém v mediálním diskursu předkládán. Tendenční vykreslování sociálního vyloučení prizmatem rasového ztotožňování s Romskou minoritou bylo v minulých letech časté, ale s ohledem na tíživou ekonomickou realitu dneška a sociálních dopadů, které mají mnohaleté dominové efekty, bude nutné chápat sociální vyloučení zcela v nových souvislostech.

Koncept sociálního vyloučení je nutné vnímat multidimenzionálním pohledem, kdy konotace příčin lze vztahovat k mnoha oblastem, jimiž jsou například sociální a ekonomické postavení jednotlivců ve společnosti, bytová a vzdělanostní úroveň či osobnostní stabilita jednotlivce. Podobnost faktorů, které ovlivňují rozhodování jednotlivců, koreluje s příčinami kriminality a vzájemné ovlivnění je zcela na místě. A to jak v případě dobrovolného vyloučení jedince na základě vlastního rozhodnutí, tak v případě nedobrovolného vyloučení jednotlivce, či celých rodin. Prostor definovaný jako vyloučená lokalita se stává územím s omezenou pravomocí orgánů bezpečnostních složek státu a municipalit.

Teoretická nejednotnost v definování a stanovení parametrů pro určení vyloučené lokality a všeobecný nízký společenský zájem o sociální problematiku nejchudších vrstev české společnosti je chronickým nedostatkem, který značně komplikuje snahy o zlepšení situace. Na municipální úrovni je paradoxně teoretickým

zázemím Ministerstvo vnitra, která z titulu svého zřizovatelského účelu můžeme zařadit mezi bezpečnostní ústřední správní orgány a oproti tomu Ministerstvo sociálních věcí je ve vztahu k municipalitám v oblasti sociálního vyloučení spíše laxní. Aktuálně je ze strany Ministerstva práce a sociálních věcí připravován ve spolupráci s Ministerstvem pro místní rozvoj strategický záměr v oblasti sociálního bydlení. Na vládní úrovni je problematice věnována pozornost prostřednictvím Zmocněnkyně vlády pro lidská práva, Odboru pro sociální začleňování v romských lokalitách a sekundárně prostřednictvím Rady vlády pro záležitosti romské menšiny. Sociální integrace je plně ponechána na samosprávné úrovni s tím, že hlavním partnerem pro řešení případných eskalací bezpečnostní problémů je Policie ČR.

V případě Statutárního města Kladna byla potřeba přijetí opatření ze strany města pocítována především z úrovně primátora města, prevence kriminality a Městské policie Kladno. Dále byli k řešení přizváni zástupci sociálního, školského a bytového odboru MMK. Původní záměr byl, že město prostřednictvím OKŘDP potažmo manažera prevence kriminality, zpracuje přihlášku ke spolupráci s vládní Agenturou pro sociální začleňování. Tento akt reagoval na výzvu agentury, která nabídla 17 municipalitám své služby. Po prvotních interních diskusích pracovníků MMK byl nalezen kompromis spočívající ve vydefinování sociálně vyloučených lokalit na Kladně, rovnajícím se čtyřem nejproblémovějším ubytovnám pro sociálně slabé obyvatele. Nalezení uvedeného kompromisu bylo klíčové pro možnost další spolupráce s Odborem sociálním MMK, kdy jeho vedení zastávalo negativní postoj k možnosti spolupráce s vládní agenturou a soustavně deklarovalo, že koordinační role externího subjektu je nadbytečná a problém sociální exkluze na Kladně není závažný. Názorová rozpolcenost jednotlivých zástupců byla nakonec překonána, ale zároveň byla odhalena absolutní protichůdnost zájmů jednotlivých aktérů, kteří měli na problematice spolupracovat. Argumentace proč lze sociální vyloučení na Kladně identifikovat s ubytovny plynulo z přesvědčení, že ubytovny nepřispívají k řešení sociálních problémů svých obyvatel. Paradoxně je tento státní sociální systém příspěvků na bydlení a doplatků na bydlení zcela zrůdný ve chvíli, kdy se ubytovávání sociálně slabých obyvatel stane prostým busnissem.

Celý administrativní a koordinační proces byl zahájen v srpnu roku 2012 s tím, že vládní výzva byla časově omezena do 30. září 2012. Naše oddělení na základě

spolupráce s aktéry z řad MMK a NNO, které vykonávají terénní činnost na ubytovnách, připravilo Příhlašku ke spolupráci a na základě usnesení Zastupitelstva města Kladna ze dne 18. září 2012, byly zaslány přístupové dokumenty. Z palety nabízených segmentů služeb byly ze strany města poptávány oblasti:

- Bezpečnost ve městě;
- Práce s rodinami v sociálně vyloučených lokalitách;
- Vzdělávání dětí a rozvoj základních a mateřských škol;
- Síť protidluhového poradenství.

Městem definované 4 vyloučené lokality se nacházejí jak v samotném centru města, kdy se jedná o objekt bývalého hotelu Merkur, který se nachází na nejfrekventovanějším dopravním uzlu města. Dále byl vydefinován objekt ubytovny na okraji největšího sídliště Kročehlavy, v Americké ulici. Třetím objektem je Ubytovna Na Kopečku, která se nalézá na hlavní příjezdové komunikaci do městské části Dubí a poslední z vybraných objektů je ubytovna Na Vysokém. Jedná se o objekt, který je klasifikován jako vyloučená lokalita již v tzv. Gabalově studii z roku 2006. Pro všechny uvedené objekty byly vypracované hodnotící zprávy dle metodiky agentury, byla dohledána statistická data a zhodnocena celková bezpečnostní situace na území města.

Následovala návštěva externího pracovníka agentury, který prověřil předložená data. Jeho hodnocení celkové situace sociálně vyloučených osob bylo komplexní a zdaleka nepopisovalo jen námi uvedené objekty. Nutno podotknout, že jsme v přihlášce města tento fakt uvedli. Hodnocení města z hlediska sociálního vyloučení bylo provedeno detailně a to včetně uvedení opozičních postojů vedení sociálního odboru MMK.

Následně bylo město vyzváno k zajištění osobní účasti na jednání výběrové komise. Primátor města pověřil tímto úkolem svého náměstka, který celou přihlášku prověřil a vyzval vedení sociálního odboru k předložení stanoviska. To opět vylovalo svůj nesouhlas a po bouřlivé diskusi byl radě a zastupitelstvu města předložen návrh na odstoupení ze spolupráce s Agenturou pro sociální začleňování. Paradoxně se největším nedostatkem zastánců spolupráce stala chybějící statistická data, protože doložení počtu obyvatel, o nichž by se dalo s jistotou tvrdit, že pocházejí ze sociálně vyloučených lokalit, jejich míra sociální segregace, vzdělanostní úroveň a kriminální faktory, které

ovlivňují jejich život, nejsou doložitelná. Právě tato data měla být součástí poskytnutých služeb pracovníků agentury a detailní analýzy měly být jedním z hmatatelných výstupů spolupráce. Dále měl být nastaven celkový systém péče o tyto občany na úrovni města. Sekundárně se plánovaná tříletá spolupráce se zástupci agentury měla odrazit i v nastolení komunikace a koordinace ve vnitřních strukturách MMK.

Nic z toho ale ve skutečnosti nenastalo a s odstupem času můžeme jen sledovat bohapusté proklamace zastupitelstva města, které na svém 13. zasedání konaném dne 16. dubna 2013 přijalo usnesení o aktivaci všech orgánů města, s cílem zamezení vzniku dalších ubytoven pro sociálně slabé na našem území. Patrně není problém stávajících 36 ubytoven s oficiální kapacitou cca 1400 osob. Toto prohlášení je o to tristnější, že v důsledku zajišťuje stávajícím provozovatelům nerušené podnikání na vrub státu, tedy veřejných prostředků. Jakákoliv snaha o koncepční řešení ze strany vedení města již neproběhla a to s uvědoměním si, že město s 67 000 obyvateli, plánovanými příjmy rozpočtu ve výši cca 1,7 miliardy korun disponuje počtem 2 500 bytů, je zřizovatelem 14 základních škol znamená, že představitelé vedení města a MMK budou nadále praktikovat vyčkávací metodu kombinovanou s nezájmem a bezradností. Paradoxně se připojí k dalším municipalitám, které v důsledku a nadneseně můžeme „vinit z řízeného kočování nízkopříjmových obyvatel po České republice“.

Korektně nutno dodat, že přesné počty osob na území města, o nichž v souvislosti se sociálním vyloučením lze hovořit nejsou vyčíslitelné, ale pokud bychom se přidrželi jen výše uvedených čtyř ubytoven, již v tomto výčtu mluvíme o cca 400 osobách. A to je v konečném důsledku 400 osob, kterým mohly být poskytnuty kvalitnější sociální služby počínaje protidluhovým poradenstvím které v důsledku ovlivňuje veškeré snahy o zlepšení životní úrovně. Právě pomoc při odvrácení pádu do dluhové pasti mohla být smysluplným gordickým uzlem pro část těchto obyvatel. Ve věci nezletilých se mohlo jednat o aplikaci inkluzivního vzdělávání, které z pozice zřizovatele základních škol mohlo v důsledku napomoci nejen obyvatelům města Kladna, ale i České republice s ohledem na mezinárodní rozsudek štrasburského Evropského soudu pro lidská práva ve věci diskriminace romských dětí. Kdy jejich zařazením do zvláštních škol došlo k porušení jejich práva na vzdělávání. V neposlední řadě mohlo dojít k celkovému zlepšení bezpečnostní situace, protože implementací plánovaných aktivit by část obyvatel dostala možnost odražení se od „osobního sociální

dna“ a to by bylo přínosem nejen pro ně osobně, ale pro celou komunitu a společnost v našem městě. Bohužel je stávající situace zatím nezměnitelná a neutěšená.

Synergický potenciál, který plyne z možností MMK tedy z počtu zainteresovaných pracovníků a jejich znalostí v rámci vykovávaných agend v kombinaci s vazbami na orgány veřejné správy, které mají zastoupení na našem území, zakládal ideální předpoklad pro komplexní řešení problematiky sociálního vyloučení. Bohužel však město Kladno nadále není schopno manažersky uchopit a realizovat koncepční opatření a zůstává jen v intencích oborového řešení jednotlivých složek MMK a spolupracujících orgánů. Zcela v rozporu s celospolečenským vývojem, jehož tendence dle mého názoru jasně ukazují, že sociální postavení těchto obyvatel bude jen komplikovanější, bezvýhodnější a generačně opakovanější.

Situaci nepomohla ani stávající příprava komunitního plánu města, která zcela proklamativně navrhuje opatření pro sociální integraci, ale bez stanovení organizačního zajištění ze strany MMK, bez kooperace s preventivními aktivitami prevence kriminality a především bez jakýchkoliv konkrétních představ, jak zahájit, realizovat a udržitelně rozvíjet sociální práci s touto cílovou skupinou.

Závěr

Svou diplomovou práci jsem zaměřila na prevenci kriminality na území Statutárního města Kladna. Práce byla zpracována metodou analýzy a to jak dokumentů, tak událostí. Zároveň byly analyzovány sondy veřejného mínění obyvatel města Kladna. Čerpala jsem především z osobních zkušeností, ale mou snahou bylo zajištění objektivnosti zpracování. V úvodní kapitole jsem se věnovala teoretickým východiskům a definici nejdůležitějších pojmů, které se k prevenci kriminality vážou. Navázala jsem exkursem do kriminologie, jako základního vědního oboru, který je stěžejní pro teoretické vymezení prevence kriminality. Pozornost jsem věnovala především vysvětlení systému kontroly kriminality a z ní plynoucích subsystémů represivních a preventivních politik. Zároveň jsem porovnávala prevenci kriminality v rámci České republiky vůči světovému a evropskému dění v této oblasti. Značnou pozornost jsem věnovala legislativnímu rámci prevence kriminality a to jak ve smyslu stávajících právních norem, tak ve smyslu záměru přijetí ucelené právní normy v oblasti prevence kriminality. Z platných právních a metodických dokumentů a osobní praxe jsem došla k závěru, že pro výkon prevence kriminality by přijetí právní normy znamenalo znatelný přínos. Tento legislativní krok by v důsledku zajistil vyšší koordinovanost a efektivitu systému prevence kriminality v České republice. Teoretickou část diplomové práce jsem završila analýzou metod a nástrojů prevence kriminality v České republice, jejichž aplikaci jsem dále sledovala v reáliích Statutárního města Kladna. A to jak ve strategickém plánu města Kladna, tak v praxi kdy jsem sledovala jejich uplatnění a to jak v pozitivním, tak negativním smyslu. Kritice jsem podrobila projekty jak sociálního, situačního, tak viktimologického charakteru, které byly na území města realizovány. Přijatá opatření prevence kriminality jsem nahlížela také z pohledu veřejné politiky a rozpočtovým prizmatem. Přičemž, chybějící hodnotící parametry znemožňují jakékoliv kvalifikované hodnocení přínosů této veřejné politiky. Pro ucelení pohledu na prevenci kriminality na municipální úrovni jsem vyhodnotila časové řady názorů obyvatel města na realizované aktivity prevence kriminality. Názory obyvatel města korespondují s realizovanými projekty a to především v oblasti cílových skupin, tedy dětí a mládeže. Nesoulad názorů obyvatel a realizace opatření prevence kriminality v našem městě je patrný v oblasti fyzické ochrany obyvatel. Empirickou část práce jsem završila analýzou událostí souvisejících se sociální integrací na Kladně. Kriticky jsem posoudila především nekoordinovaný postup vedoucích pracovníků Magistrátu města Kladna a

částečně vedení města, které neřeší sociální integraci a v důsledku ponechává situaci nejnižších příjmových skupin ve městě na samovolném plynutí událostí.

Závěrem je dle mého názoru důležité zmínit přání, aby prevence kriminality jen nepokulhávala za realitou, ale aby reagovala na skutečný vývoj a potřeby lidí, tedy potenciálních obětí a pachatelů. Kriminalitu, jako soudobý fenomén můžeme vnímat, jako nepříjemnou každodennost, ale bylo by klamně považovat jí za novum, protože provází lidstvo od nepaměti. Pravdou je, že její sofistikovanost, dynamika, globálnost, či hierarchizovanost, prošly v posledním století nebývalého „pokroku“. A ať jsou důvody tohoto vývoje jakékoliv, jedná se o jev, jehož důsledky mohou ovlivnit každodenní život mnoha obyvatel České republiky a snad neskromným přáním každého preventisty je, že *„prevence se musí vyplatit“* (Motto - Ministerstvo vnitra, Odbor prevence kriminality).

Summary

His thesis was devoted to the prevention of crime within the city of Kladno. The work was processed by analysis of both documents and events. At the same probes was analyzed public opinion in the city of Kladno. I drew primarily from personal experience, but my goal was to ensure the objectivity of the process. The first chapter is devoted to theoretical background and definition of key terms that bind to crime prevention. I established excursion into criminology, as a basic discipline that is central to the theoretical definition of crime prevention. My attention was focused primarily on explanations of crime control and the resulting sub-punitive and preventive policies. I also compared the prevention of crime in the Czech Republic to the world and European initiatives in this area. Considerable attention was devoted to the legislative framework of crime prevention, both in terms of existing laws, and in terms of intention to adopt a comprehensive legal norm in crime prevention. The laws, regulations and guidance documents and personal experience, I concluded that the exercise of crime prevention by adopting legal standards appreciable benefit. This rulemaking would result in ensuring greater coordination and effectiveness of crime prevention in the Czech Republic. The theoretical part of the thesis I have completed the analysis of the methods and tools of crime prevention in the Czech Republic, whose application I continued to monitor the background of the Statutory City of Kladno. And how in the strategic plan

of the city of Kladno, so in practice when I watched their application in both the positive and negative sense. I was subjected to criticism as social projects, surveillance and victimological character, which were implemented in the city. The measures taken crime prevention I peered also from the perspective of public policy and budgetary prism. Taking, lack of evaluation parameters prevent any qualified benefit evaluation of public policy. For a comprehensive view of crime prevention at the municipal level, I analyzed the time series of views of residents on crime prevention activities implemented. Attitudes to correspond with completed projects, especially in the area of target groups, ie children and youth. Inconsistency opinions population and the implementation of measures to prevent crime in our city is evident in the physical protection of the population. The empirical part of the work I have completed the analysis of events related to social integration to positive. I critically examined mainly uncoordinated Executives City of Kladno and partially leadership of failing to address social integration and as a result leave the situation the lowest income groups in the spontaneous flow of events.

Finally, in my view, important to mention desire to crime prevention did not limp just for reality, but to respond to the real needs of the people and development, therefore, potential victims and perpetrators. Crime, as a contemporary phenomenon can be perceived as unpleasant stuff, but it would be misleading to regard it as something new, because mankind since time immemorial. The truth is that its sophistication, dynamism, global, or hierarchy nation has undergone in the last century an unprecedented "progress." And whatever the reasons for this development may be, it is a phenomenon whose consequences can affect the daily lives of many people in the Czech Republic and perhaps immodest wish each of prevention is that "prevention must be paid" (Motto - Ministry of Interior, Department Crime Prevention).

Použitá literatura

Britské strategické dokumenty k prevenci a potírání závažné trestné činnosti. Vyd. 1. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2012, 131 s. Prameny (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-807-3381-202.

HOLCR, Květoň a kolektiv. *Kriminologie*. PRAHA: Leges:2009. 190 s. ISBN 978-80-87212-27-1.

KELLER, Jan. *Úvod do sociologie*. 5. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2004, 204 s. ISBN 80-864-2939-3.

MAGISTRÁT MĚSTA KLADNA. *Plán prevence kriminality Statutárního města Kladna na léta 2012-2013*. Kladno, 2011.

MAGISTRÁT MĚSTA KLADNA. *Projekty prevence kriminality Statutárního města Kladna*. Kladno, 2009-2012.

MAGISTRÁT MĚSTA KLADNA. *Průzkum veřejného mínění Spokojenosti občanů s místním společenstvím a bezpečností*. Kladno, 2009-2012.

MAREŠOVÁ, Alena. *Bezpečnostní situace v České republice: sborník studií a statí*. Praha: Odbor bezpečnostní politiky MV, 2012, 253 s. ISBN 978-80-260-3275-5.

Trendy kriminality ve světě a nové problémy a reakce v oblasti prevence kriminality a trestní justice: Zásady a rámec mezinárodní klasifikace trestných činů pro statistické účely. Vyd. 1. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2012, 119 s. Prameny (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-80-7338-125-7.

MINISTERSTVO VNITRA, Odbor prevence kriminality. *Návrh legislativní úpravy prevence kriminality v České Republice*. Praha, 2009.

MINISTERSTVO VNITRA, Odbor prevence kriminality. *Metodické materiály Ministerstva vnitra ČR*. Praha, 2011-2013.

MINISTERSTVO VNITRA, Odbor prevence kriminality. *Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015, včetně příloh*. Praha, 2011.

MINISTERSTVO VNITRA, Odbor prevence kriminality. *Zásady pro poskytování finančních prostředků na dotační podpory prevence kriminality pro rok 2013, včetně příloh*. Praha, 2012.

Nové sociálně prostorové nerovnosti, lokální rozvoj a kvalita života. Editor Jana Temelová, Lucie Pospíšilová, Martin Ouředníček. Plzeň: Aleš Čeněk, 2012, 203 s. ISBN 978-807-3803-780.

NOVOTNÝ, Oto., ZAPLETAL, Josef., a kol., *Kriminologie*. Praha: Eurolex, 2001, 419 s. ISBN 80-86432-08-4.

NOVOTNÝ, Oto., ZAPLETAL, Josef. *Kriminologie*. 3., přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2008, 527 s. ISBN 978-807-3573-775.

SCHEINOST, Miroslav a kol.. *Kriminalita očima kriminologů: možné příčiny, struktura, programy prevence kriminality mládeže*. Vyd. 1. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2010, 238 s. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci), sv. 2. ISBN 978-807-3380-960.

TOMÁŠEK, Jan. *Úvod do kriminologie: jak studovat zločin*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010, 214 s. ISBN 978-802-4729-824.

VÁVRA, Martin. *Kdo je vinen? Sociologie trestního práva a trestání*. Plzeň: Aleš Čaněk, 2012. 127s. ISBN 978-7380-390-2.

VEČERKA, Kazimír, Jakub HOLAS a Jan TOMÁŠEK. *Prevence kriminality na úrovni obcí a krajů: závěrečná zpráva z výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2009, 116 s. Studie (Institut pro kriminologii a sociální prevenci). ISBN 978-807-3380-854.

ZOUBKOVÁ, Ivana et al. *Kriminologický slovník*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. 251 s. ISBN 978-80-7380-312-4.

Desatero příkázání [online]. [cit. 2012-12-01]. Dostupné z: <<http://www.vira.cz/Texty/Glosar/Desateroprikazani-Bozich.html>>.

Evropská síť prevence kriminality - European Crime Prevention Network (EUCPN) [online]. [cit. 2012-12-09]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/beta-prevence-mezinarodni-spoluprace.aspx>>.

Motto [online]. [cit. 2012-12-01]. Dostupné z: <http://citaty.superia.cz/citaty_o_zlu/edmund_burke.php>.

Program bezpečnostního výzkumu České republiky 2010-2015 a Předkládací zpráva [online]. [cit. 2012-12-01]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/program-bezpecnostniho-vyzkumu-ceske-republiky-2010-2015-bv-ii-2-vs.aspx>>.

Trendy kriminality ve světě a nové problémy a reakce v oblasti prevence kriminality a trestní justice [online]. [cit. 2012-12-09]. Dostupné z: <www.ok.cz/iksp/docs/400.pdf>.

Vítězové Evropské ceny prevence kriminality a nejlepší preventivní projekt krajů, měst a obcí [online]. [cit. 2012-12-01]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/clanek/vitezove-evropske-ceny-prevence-kriminality-a-nejlepsi-preventivni-projekt-kraju-mest-a-obci.aspx>>.

Události ve Šluknovském výběžku [online]. [cit. 2013-05-03]. Dostupné z: <<http://www.mvcr.cz/soubor/udalosti-ve-sluknovskem-vybezku-k-pdf.aspx>>.

Statistické přehledy kriminality za rok 2012 [online]. [cit. 2013-05-03]. Dostupné z: <<http://www.policie.cz/statistiky-kriminalita.aspx>>.

Zkratky

OSN -	Organizací spojených národů
Vláda ČR –	Vláda České republiky
RVPPK -	Republikový výbor pro prevenci kriminality
NNO –	Nestátní neziskové organizace
Strategie –	Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2012 až 2015
Zásady -	Zásady pro poskytování finančních prostředků na dotační podpory prevence kriminality pro rok 2013
OSPOD –	Orgán sociálně právní ochrany dětí
MMK -	Magistrát města Kladna
OKŘDP -	Oddělení krizového řízení a drogové prevence
MP Kladno –	Městská policie Kladno

Seznam příloh

Příloha č. 1: Statistika kriminality v ČR

rok	Násilná kriminalita	Mravnostní kriminalita	Krádeže vloupáním	Krádeže prosté	Ostatní majetková kriminalita	Ostatní krim. Trestné činy	Zbývající kriminalita	Hospodářská kriminalita	Vojenské trestné činy	Proti ústavnímu zřízení	Celkové kriminalita
2002	23 555	2 046	72 040	164 631	19 637	22 364	25 328	40 213	2 520	7	372 341
2003	22 358	1 898	68 901	166 654	17 817	23 183	23 455	31 451	2 022	1	357 740
2004	23 579	1 909	64 695	162 139	16 974	23 894	24 039	33 464	933	3	351 629
2005	21 684	1 849	57 956	154 124	17 199	24 692	22 585	43 882	85	4	344 060
2006	19 171	1 615	53 503	151 136	17 068	20 878	33 541	39 473	52	9	336 446
2007	19 551	1 689	54 925	154 207	19 034	18 795	51 061	37 981	41	7	357 391
2008	17 875	1 680	53 381	147 292	18 674	18 861	53 524	32 474	29	9	343 799
2009	16 887	1 730	54 848	138 369	18 951	19 190	53 056	29 774	20	4	332 829
2010	18 073	1 811	58 758	126 311	18 648	25 437	35 960	28 371	17	1	313 387
2011	19 409	2 086	59 672	124 274	19 729	27 787	35 984	28 216	20	0	317 177
2012	18 358	1 981	55 554	119 367	194 970	27 140	34 434	27 633	9	3	304 528

Zdroj: Bezpečnostní situace v České republice, Sborník odborných studií a statí, str.15, doplněno o aktuální data roku 2012 dle www.policie.cz

**Příloha č. 2: Dotazník spokojenosti občanů Kladna
s místním společenstvím a bezpečností**